

Projekt

z dnia 17 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W WYRZYSKU**

z dnia r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy
Wyrzysk na lata 2026 - 2036**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025r. poz. 1153), art.16b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz.1214 zm. poz.1302), Rada Miejska w Wyrzysku uchwala, co następuje:

§ 1. 1. Przyjmuje się „Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026 - 2036, zwanej dalej „Strategią”, stanowiącą załącznik do uchwały.

2. Koordynację realizacji Strategii powierza się Miejsko - Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Wyrzysku.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wyrzyska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026r.

RADCA BRAWNY
Adam Hołubowski

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY WYRZYSK

NA LATA 2026–2036

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	4
Wprowadzenie	6
Metodologia opracowania Strategii	8
Podstawy prawne	9
Spójność z dokumentami strategicznymi	12
Dokumenty krajowe	12
Dokumenty regionalne	13
Badania społeczne na terenie gminy Wyrzysk	13
Charakterystyka gminy Wyrzysk	14
Położenie	14
Sytuacja demograficzna	15
Rynek pracy i sytuacja gospodarcza	17
Edukacja i wychowanie	20
Kultura, sport i rekreacja	23
Opieka zdrowotna	25
Bezpieczeństwo publiczne	26
Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej	28
Gminny system pomocy społecznej	30
Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	34
Sytuacja społeczna gminy Wyrzysk	35
Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	35
Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:	40
Wsparcie osób z niepełnosprawnością	41
Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:	45
Zdrowie psychiczne	46
Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:	47
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień	49
Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:	54
Przeciwdziałanie przemocy domowej	55
Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:	60

Aktywność i integracja społeczna seniorów	61
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu	65
Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:	68
Wsparcie osób z problemem ubóstwa	69
Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:	73
Część programowa	74
Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych	75
Kierunki rozwiązywania problemów społecznych	76
Cel strategiczny I. Wzmacnianie roli rodzin poprzez aktywne działania na ich rzecz oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży.	77
Cel strategiczny II. Włączenie społeczne seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im równego dostępu do odpowiednich dla ich potrzeb usług społecznych.	81
Cel strategiczny III. Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.	86
Cel strategiczny IV. Profilaktyka oraz podejmowanie zintegrowanych działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.	89
Cel strategiczny V. Promowanie zdrowia psychicznego i rozwój lokalnej sieci wsparcia w tym zakresie.	94
Cel strategiczny VI. Podejmowanie działań w celu ograniczenia zjawiska bezrobocia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	96
Ramy finansowe Strategii	100
System wdrażania Strategii	102
System aktualizacji Strategii	103
Monitoring i ewaluacja	103
Podsumowanie – prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	108
Bibliografia	110
Spis rysunków, tabel i wykresów	111
Spis rysunków	111
Spis tabel	111

Spis wykresów	113
---------------------	-----

WYKAZ SKRÓTÓW

- AA** – Anonimowi Alkoholicy
- BDL GUS** – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego
- BP** – Biblioteka Publiczna w Wyrzysku
- CIS** – centrum integracji społecznej
- DPS** – dom pomocy społecznej
- GKRPA** – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- GUS** – Główny Urząd Statystyczny
- IPiN** – Instytut Psychiatrii i Neurologii
- KCPU** – Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom
- KDR** – Karta Dużej Rodziny
- KIS** – klub integracji społecznej
- KP** – Komisariat Policji w Wyrzysku
- KRUS** – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
- MGOK** – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wyrzysku
- MGOPS** – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrzysku
- NFZ** – Narodowy Fundusz Zdrowia
- NGO** (ang. *non-government organization*) – organizacja pozarządowa
- NK** – procedura „Niebieskie Karty”
- ORE** – Ośrodek Rozwoju Edukacji
- OSiR** – Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wyrzysku
- OSP** – Ochotnicza Straż Pożarna
- PCPR** – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- PES** – Podmioty ekonomii społecznej
- PFRON** – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- PIK** – Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
- POZ** – podstawowa opieka zdrowotna
- pp.** – punkt procentowy
- PPP** – poradnia psychologiczno-pedagogiczna
- PUP** – Powiatowy Urząd Pracy
- PWD** – placówki wsparcia dziennego

SM – Straż Miejska

SP –Starostwo Powiatowe

UM – Urząd Miejski

ZI – Zespół Interdyscyplinarny

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

WPROWADZENIE

Przemiany technologiczne, ekonomiczne i społeczno-kulturowe, które dokonały się w XX wieku były przyczyną przeobrażeń w sferze życia społecznego i doprowadziły do zmiany starych oraz powstania nowych problemów społecznych. Problem społeczny określany jest jako niekorzystne dla społeczności zjawisko, zagrażające, niebezpieczne i konieczne do wyeliminowania. O problemie społecznym mówimy wówczas, gdy dane zjawisko spełnia kilka kryteriów: dotyczy wielu osób w społeczności, ma charakter powtarzający się, a nie jednorazowy, jest postrzegane i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domaga się rozwiązania i można mu zaradzić poprzez zbiorowe działanie¹. Wśród problemów społecznych występujących w polskiej rzeczywistości wymieniane są: alkoholizm, narkomania, nikotynizm, ubóstwo, bezrobocie, przemoc, hazard, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz wykluczenie społeczne. Jednym z instrumentów polityki społecznej jest tworzenie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych, które są ważnymi dokumentami odnoszącymi się do polityki społecznej, a odpowiednio przygotowane i wdrażane prowadzą do rozwiązania kluczowych problemów społecznych występujących na danym terytorium.

Obecnie polityka socjalna naszego kraju stoi przed kolejnym wyzwaniem, jakim jest konflikt rosyjsko-ukraiński i związany z nim napływ uchodźców. Migracje wojenne mogą mieć charakter długotrwały, co będzie wpływało bezpośrednio nie tylko na migrantów, ale całe społeczeństwo polskie i wymagało korekt polityk społecznych. Kryzys wywołany przez wojnę w Ukrainie musi skłonić Polskę do modernizacji systemu usług społecznych w sposób adekwatny do nowej sytuacji². Polityka społeczna w czasie kryzysu wymaga specjalnej uwagi i planowania, wykorzystując przy tym swoje instrumenty zarówno interwencyjne – w perspektywie krótkoterminowej, jak i w okresie długoterminowym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 jest dokumentem wyznaczającym najważniejsze kierunki działań mające na celu doprowadzenie do zmiany niekorzystnych zjawisk społecznych na terenie Gminy. Wskazuje ona obszary problemowe, priorytetowe zadania służące przeciwdziałaniu tym problemom,

¹ Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych, [w:] Badania problemów społecznych 2, pod red. J. Kwaśniewskiego, Prace Katedry Socjologii Norm, Dewiacji i Kontroli Społecznej IPSIR UW, T. VIII, Warszawa 2006, s. 7.

² E. Bendyk, P. Buras, Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022, s. 1-7

a także zakładane rezultaty. Strategia³ jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego zwiększającego efektywność podejmowanych działań. Jej wdrażanie odbywa się poprzez szereg działań związanych z realizacją planów strategicznych.

Strategia służyć będzie osiągnięciu zaplanowanych celów, wraz ze szczegółowym określeniem sposobów dojścia do poprawy sytuacji społecznej w wybranych obszarach. W związku z tym, że rozwiązywanie problemów społecznych jest procesem długofalowym, lokalna polityka społeczna wymaga od jej realizatorów strategicznego podejścia. Planowanie strategiczne, polegające na podejmowaniu systematycznych działań, podczas których planowana jest przyszłość i wytyczane są najistotniejsze kierunki działań, uwzględnia długi horyzont czasowy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 zawiera kilka części, w tym charakterystykę Gminy⁴ oraz część programową obejmującą misję, wizję, cele, zadania przewidziane do realizacji, ramy finansowe, zakładane rezultaty, system wdrażania, monitoring i ewaluację. W Strategii uwzględniono różnorodny zakres problematyki społecznej. Diagnoza sytuacji społecznej dokonana została w następujących obszarach:

- wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej,
- wsparcie osób z niepełnosprawnościami,
- zdrowie psychiczne,
- profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych,
- przeciwdziałanie przemocy domowej,
- aktywność i integracja społeczna seniorów,
- promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu,
- wsparcie osób z problemem ubóstwa.

³Każdorazowo, gdy w dokumencie pojawi się określenie „Strategia”, oznacza ono „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036”.

⁴ Każdorazowo, gdy w dokumencie pojawi się określenie „Gmina”, oznacza ono „Gminę Wyrzysk”.

Podsumowując, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036, określa sposób osiągnięcia wyznaczonych celów oraz pozwala wypracować sprawny i efektywny system pomocy, umożliwiający skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych, co pozwoli m.in. na zapewnienie mieszkańcom Gminy dogodnych warunków do rozwoju.

Metodologia opracowania Strategii

Podstawowe elementy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 są tożsame ze strukturą innych dokumentów określających kierunki lokalnej polityki społecznej. Tym co wyróżnia Strategię od innych wiążących dokumentów i programów jest przede wszystkim jej okres obowiązywania oraz nadrzędność wobec nich. Mimo, iż horyzont czasowy nie został wskazany w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, powinien precyzować główne działania Gminy w zakresie zaspokajania społecznych potrzeb mieszkańców i niwelowania nierówności społecznych w długim okresie, tj. 5-10 lat.

Obligatoryjny charakter Strategii oraz jej istota i wpływ na kreowanie lokalnej polityki nakłada na jej realizatorów obowiązek tworzenia jej w sposób odpowiedzialny i spójny z zapisami zawartymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Nadrzędność Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nad programami o charakterze taktycznym, takimi jak program współpracy z organizacjami pozarządowymi, program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej, program wspierania rodziny, czy program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, wymusza na podmiotach odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie Strategii ujęcia w niej określonych elementów. Poniżej zawarte zostały elementy wchodzące w skład Strategii oraz poszczególne etapy jej opracowania.

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii

Lp.	Etap	Charakterystyka
1.	Analiza strategiczna	Analiza lokalnego systemu pomocy społecznej umożliwia wskazanie obszarów problemowych występujących w Gminie. Głównym źródłem informacji o sytuacji mieszkańców, ich problemach i potrzebach jest analiza danych zastanych (dokumentacji urzędowej oraz danych demograficzno-gospodarczych). Na tym etapie ocenie poddaje się również otoczenie jednostki samorządowej. Informacji w tym zakresie dostarczyły także przeprowadzone na terenie Gminy badania społeczne.
2.	Sformułowanie Misji i Wizji Strategii	Wizja zawarta w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest swoistym obrazem, do którego dąży Gmina za sprawą realizacji celów w niej wskazanych, natomiast misja określa nadrzędny powód opracowania Strategii.
3.	Określenie celów priorytetowych i zadań	W następstwie przeprowadzonej analizy strategicznej możliwe jest wskazanie głównych obszarów problemowych. Identyfikacja ich i określenie kompleksowych działań minimalizujących skalę ich oddziaływania, zapewnia realizację polityki społecznej zgodnej z oczekiwaniami i potrzebami, a także podniesienie jakości życia lokalnej społeczności.
4.	Wskazanie sposobu wdrażania i kontroli realizacji Strategii	Ostatnim elementem jest określenie planu, zgodnie z którym Strategia ma zostać zrealizowana podczas okresu jej obowiązywania. Zarówno źródła i ramy finansowe, podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów, sposób komunikacji, jak i sprawozdawczość mają wpływ na stopień i jakość jej wdrożenia, dlatego zarówno w trakcie, jak i po jej zakończeniu należy przeprowadzić ewaluację, umożliwiającą ocenę działań w odniesieniu do zamierzonych celów.

Źródło: opracowanie własne

Podstawy prawne

Opracowana całościowa, spójna i wieloletnia koncepcja rozwiązywania problemów społecznych gminy, podobnie jak inne dokumenty strategiczne, jest uwarunkowana prawnie. Podstawą jureidyczną do opracowania niniejszej Strategii jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.), która stanowi, iż do zadań własnych gminy o charakterze obligatoryjnym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Tworząc niniejszą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych opierano się na kluczowych dla tej materii aktach prawnych tak, aby była ona kompatybilna oraz komplementarna z założeniami polityki państwa. Najistotniejsze ustawy kompetencyjne, nakładające na administrację rządową i samorządową określone obowiązki to m.in.:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
2. ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie,
5. ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej,
6. ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych.

Akty prawne dotyczące wsparcia rodziny i dziecka

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
2. ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
3. ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
4. ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny,
5. ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
6. ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
7. ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
8. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
9. ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
10. ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu u resocjalizacji nieletnich.

Akty prawne dotyczące ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
2. ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
3. ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej,
4. ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Akty prawne dotyczące oświaty, zatrudnienia oraz wsparcia socjalnego

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

2. ustawa z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
3. ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty,
4. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
5. ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych,
6. ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
7. ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych,
8. ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
9. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
10. uchwała Nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028,
11. ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Akty prawne normujące aspekty finansowe

1. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
2. ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
3. ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości,
4. ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
5. ustawa z dnia 11 września 2019 r. prawo zamówień publicznych.

Akty prawne normujące pobyt cudzoziemców na terenie kraju

1. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
2. ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji,
3. ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
4. ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
5. Ustawa z dnia 20 marca 2025r. o warunkach dopuszczalności powierzenia pracy cudzoziemcom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 jest zgodna z kierunkami polityk w sferze społecznej, zawartymi w dokumentach strategicznych, realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym. Rozdział ten przedstawia opis wyżej wymienionych dokumentów strategicznych.

Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Wyrzysk na lata 2026-2036 jest zgodna z poniższymi dokumentami krajowymi:

- **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, będąca aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, stanowi obowiązujący, kluczowy dokument dla Polski, w zakresie średnio- i długofalowej polityki gospodarczej. Strategia zawiera rekomendacje dla polityk publicznych oraz jest podstawą dla zmian w systemie zarządzania rozwojem.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**, której celem jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.
- **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030** stanowiąca kontynuację Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020, a jej głównym celem jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków.

Ponadto wymienić należy również dokumenty mające wpływ na kształtowanie polityki społecznej, takie jak:

- Strategia Demograficzna 2040,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030,
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030,

- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035r.),
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

Dokumenty regionalne

Na poziomie regionalnym najważniejszymi dokumentami strategicznym wobec Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Wyrzysk na lata 2026-2036 są: **Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku**, która nakreśla kluczowe kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego w dłuższej perspektywie czasowej, a także oraz **Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2030**, kształtująca regionalną politykę społeczną. Na poziomie powiatu istotne są również dokumenty takie jak: **Strategia Rozwoju Powiatu Pilskiego do 2030 roku** oraz **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pilskim na lata 2023-2032**.

Badania społeczne na terenie gminy Wyrzysk

W 2024 roku na terenie gminy Wyrzysk przeprowadzono badania społeczne w wyniku których powstały dwa raporty badawcze: „Potrzeby i problemy mieszkańców miasta i gminy Wyrzysk. Raport z badań mieszkańców miasta i gminy Wyrzysk” oraz „Potrzeby i problemy mieszkańców miasta i gminy Wyrzysk. Raport z badania przeprowadzonego wśród uczniów”. W badaniu wzięło udział 47 pełnoletnich mieszkańców miasta i gminy Wyrzysk oraz 236 uczniów uczęszczających do wybranych szkół podstawowych i ponadpodstawowych funkcjonujących na terenie Gminy. W przypadku obydwu grup posłużono się metodą ilościową, techniką sondażu diagnostycznego. Najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonych badań społecznych zostały zawarte na końcu poszczególnych podrozdziałów, dotyczących konkretnych obszarów tematycznych.

CHARAKTERYSTYKA GMINY WYRZYSK

Położenie

Wyrzysk to gmina miejsko-wiejska, położona w granicach województwa wielkopolskiego, we wschodniej części powiatu pilskiego. Znajduje się w odległości około 40 km od siedziby powiatu, tj. miasta Piły oraz o około 100 km od siedziby województwa wielkopolskiego – miasta Poznania. Powierzchnia Gminy obejmuje 160,8 km², co stanowi około 12,7% powierzchni całego Powiatu. Największą część całego obszaru gminy Wyrzysk zajmują użytki rolne, które stanowią aż 73%, z kolei tereny leśne zajmują 12% jej powierzchni.

Rysunek 1. Położenie gminy Wyrzysk na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k)

Siedzibą Gminy jest miasto Wyrzysk, a pod względem administracyjnym składa się ona z 34 miejscowości, które tworzą 19 sołectw: Auguścin, Bąkowo, Dobrzyniewo, Dąbki, Falmierowo, Glesno, Gromadno, Karolewo-Wiernowo, Konstantynowo, Kosztowo, Kościerzyn Wielki, Młotkówko, Osiek nad Notecią, Polanowo, Ruda, Rzęszkowo, Wyrzysk Skarbowy, Żelazno i Żuławka. Wyrzysk graniczy z 7 gminami: Białośliwie, Łobżenica oraz Wysoka leżącymi w tym samym Powiecie, Gołańcz należącą do powiatu wągrowickiego, Szamocin w powiecie chodzieskim, a także gminami Kcynia i Sadki przynależącymi do powiatów w województwie kujawsko-pomorskim.

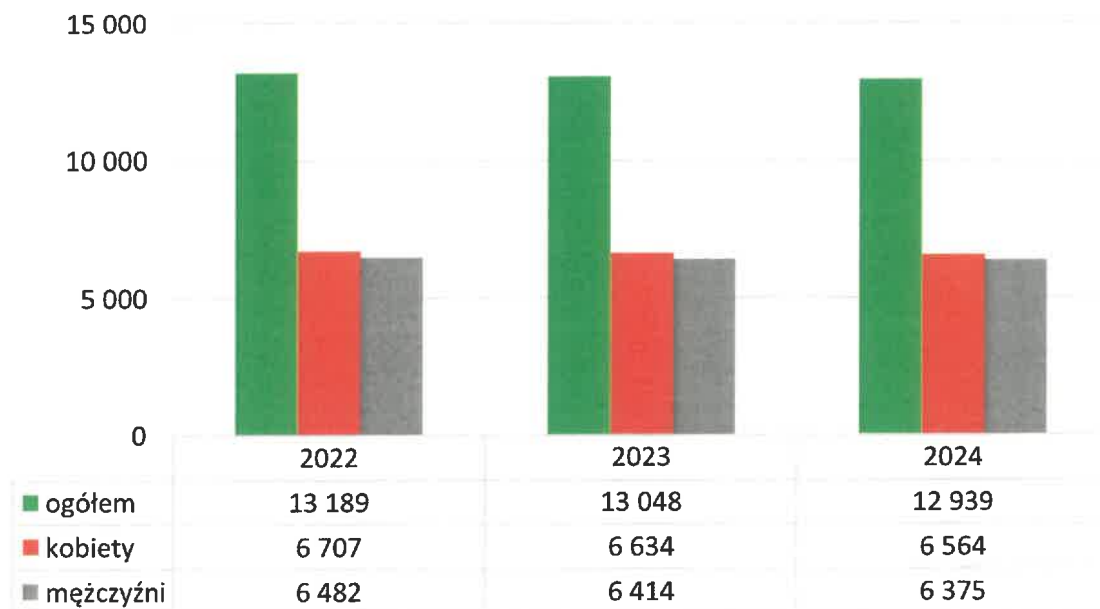

Sytuacja demograficzna

Struktura demograficzna, będąca rezultatem procesów demograficznych w przeszłości, determinuje kształtowanie się zjawisk demograficznych i społecznych w przyszłości. Rozpoznanie istotnych cech, zjawisk i procesów społecznych jest także kontekstem dla weryfikacji kierunków dotychczasowych działań na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, a co za tym idzie umożliwia wnioskowanie dotyczące wymaganych w tym zakresie zmian, zarówno w odniesieniu do skali interwencji, jak i jej rodzaju.

Gminę Wyrzysk w 2024 roku zamieszkiwało 12 939 osób (stan na 31 grudnia 2024 roku). Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba mieszkańców przyjmowała tendencję spadkową – w 2024 roku w stosunku do roku 2022 odnotowano spadek na poziomie 1,9%. Dysproporcja mieszkańców ze względu na płeć jest nieznaczna, gdyż w 2024 roku gminę Wyrzysk zamieszkiwały łącznie 6 564 kobiety, które stanowiły 50,7% ogólnej liczby ludności oraz 6 375 mężczyzn, których udział w populacji był niższy i wyniósł 49,3%. Współczynnik feminizacji w Gminie w 2024 roku wyniósł 103, co oznacza, że na każdych 100 mężczyzn przypadają 103 kobiety.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Wyrzysk z podziałem na płeć w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Kolejną analizowaną kwestią jest przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów. W gminie Wyrzysk w 2024 roku przyrost naturalny na 1 000 ludności kształtował się na poziomie -3,6 co oznacza, że przyjmował wyższą i jednocześnie bardziej korzystną wartość niż odnotowano w przypadku powiatu pilskiego (-4,3) oraz kraju (-4,2), a niższą względem województwa wielkopolskiego (-2,8). Na przełomie lat 2022-2024 w Gminie obserwowano spadek wartości współczynnika. Podobną tendencję zaobserwowano w przypadku Województwa, z kolei w Powiecie oraz całym kraju dostrzegalne były wahania. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejna tabela.

Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Wyrzysk w porównaniu do powiatu pilskiego, województwa wielkopolskiego i kraju na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
gmina Wyrzysk	-3,0	-3,4	-3,6
powiat pilski	-4,4	-3,8	-4,3
województwo wielkopolskie	-2,2	-2,2	-2,8
Polska	-3,8	-3,6	-4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Struktura ludności w gminie Wyrzysk według ekonomicznych grup wieku w roku 2024 przedstawiała się następująco:

- 18,8% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym – do 18 roku życia,
- 59,2% mieszkańców Gminy było w wieku produkcyjnym – dla kobiet jest to między 18-59 rokiem życia, a dla mężczyzn między 18-64 rokiem życia,
- 22,0% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym – dla kobiet 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Poniższa tabela prezentuje ekonomiczne grupy wiekowe w gminie Wyrzysk. Na przestrzeni lat 2022-2024 udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przyjmował tendencję spadkową – różnica pomiędzy rokiem 2024 a 2022 wyniosła kolejno 0,8 i 0,3 pp. Udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł w omawianym okresie o 1,0 pp.

Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2022-2024 (w procentach)

wyszczególnienie	2022	2023	2024
wiek przedprodukcyjny	19,6	19,2	18,8
wiek produkcyjny	59,5	59,4	59,2
wiek poprodukcyjny	21,0	21,4	22,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym przyjmował w 2024 roku w gminie Wyrzysk wyższą wartość, względem powiatu pilskiego (o 1,1 pp.) oraz całego kraju (o 0,8 pp.) natomiast niższą w porównaniu do województwa wielkopolskiego (o 0,3 pp.). W przypadku ludności w wieku produkcyjnym, najwyższy udział zaobserwowano na terenie Gminy (59,2%), z kolei najniższy w Powiecie (57,9%). Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w 2024 roku w gminie Wyrzysk był najniższy względem wszystkich trzech jednostek z grupy porównawczej i wyniósł wówczas 22,0%. Dane przedstawione w kolejnej tabeli, świadczą o stosunkowo mniej zaawansowanym zjawisku starzejącego się społeczeństwa w gminie Wyrzysk względem pozostałych jednostek z grupy porównawczej.

Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Wyrzysk, powiecie pilskim, województwie wielkopolskim i kraju w 2024 roku (w procentach)

wyszczególnienie	gmina	powiat	województwo	kraj
wiek przedprodukcyjny	18,8	17,9	19,1	18,0
wiek produkcyjny	59,2	57,9	58,7	58,2
wiek poprodukcyjny	22,0	24,2	22,2	23,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rynek pracy i sytuacja gospodarcza

Ważnym wskaźnikiem w ocenie rynku pracy jest stopa bezrobocia rejestrowanego, która jest wyrażonym w procentach, stosunkiem liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne w urzędach pracy, do liczby ludności aktywnej zawodowo (zasobu siły roboczej danej populacji).

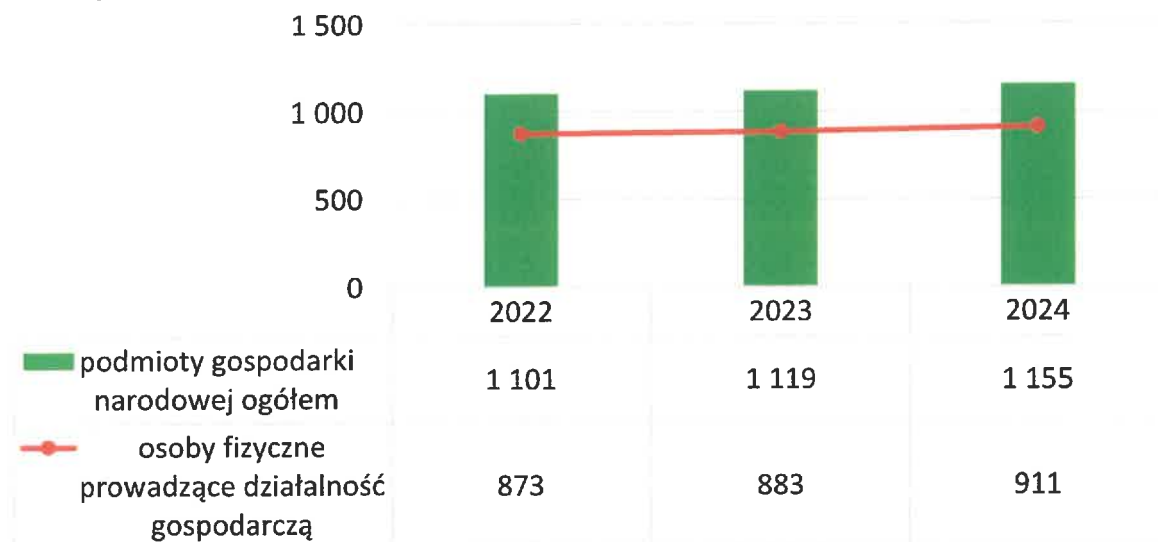
Dane dotyczące stopy bezrobocia na poziomie gmin nie są dostępne, w związku z tym wskaźnik przedstawia dane dla powiatu pilskiego. W 2024 roku stopa bezrobocia w Powiecie wynosiła 4,7%, a więc była wyższa od stopy bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim (3,0%) oraz niższa względem całego kraju (5,1%). W latach 2022-2024 wskaźnik ten w powiecie pilskim ulegał wahaniom, a najniższą wartość przyjął w 2022 roku. W przypadku województwa wielkopolskiego oraz Polski, stopa bezrobocia w omawianym okresie przyjmowała względnie stałe wartości. Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.

Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie pilskim, województwie wielkopolskim oraz Polsce w latach 2022-2024 (stan na koniec roku, w procentach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Jednym ze wskaźników określających aktywność gospodarczą danej zbiorowości jest liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na danym terenie. W gminie Wyrzysk na koniec 2024 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych były łącznie 1 155 podmiotów gospodarki narodowej, z czego większość stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, w liczbie 911 (78,9%). Podobnie sytuacja wyglądała w latach poprzednich. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w gminie Wyrzysk ulegała systematycznemu wzrostowi, przy jednoczesnym wzroście udziału osób fizycznych w liczbie podmiotów ogółem.

Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność na terenie gminy Wyrzysk w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Największa liczba podmiotów gospodarczych działających w 2024 roku na terenie gminy Wyrzysk według klas wielkości, to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników – było ich 1 119, z kolei małych przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 pracowników było 29. W omawianym roku działalność prowadziło także 6 średnich przedsiębiorstw zatrudniających więcej niż 49 pracowników oraz 1 podmiot z liczbą pracowników większą niż 249.

Rysunek 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Wyrzysk według poszczególnych klas wielkości (stan na koniec 2024 roku)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Zgodnie z danymi dostępnymi, liczba mieszkań przypadająca na 1 000 mieszkańców w gminie Wyrzysk w 2024 roku wyniosła 326,8 i tym samym była mniejsza od liczby odnotowanej w całym powiecie pilskim (383,9) i województwie wielkopolskim (399,8). Świadczy to o mniej korzystnej sytuacji na rynku mieszkaniowym na terenie Gminy, w porównaniu do pozostałych dwóch jednostek. Można zauważyć, że w latach 2022-2024 liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców w Gminie systematycznie wzrastała. Takie same tendencje zaobserwowano zarówno w przypadku Powiatu, jak i Województwa.

Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców w gminie Wyrzysk na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Edukacja i wychowanie

Gmina Wyrzysk w 2024 roku była organem prowadzącym dla 5 szkół podstawowych, wśród których 4 prowadziły także oddziały przedszkolne oraz 2 przedszkoli, w tym:

1. Publicznego Przedszkola „Chatka Puchatka” w Wyrzysku,
2. Publicznego Przedszkola w Osieku nad Notecią,
3. Szkoły Podstawowej im. Powstańców Wielkopolskich w Wyrzysku,
4. Szkoły Podstawowej im. Stanisława Staszica w Osieku nad Notecią,
5. Szkoły Podstawowej im. Marii Konopnickiej w Kosztowie,
6. Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Falmierowie,
7. Szkoły Podstawowej im. Janusza Korczaka w Gleśnie.

Infrastruktura edukacyjna gminy Wyrzysk w 2024 roku obejmowała także Przedszkole Terapeutyczne „NEUROSENSIS” prowadzone przez osobę fizyczną.

W roku szkolnym 2024/2025 łączna liczba wychowanków publicznych szkół podstawowych w gminie Wyrzysk kształtowała się na poziomie 1 143, z kolei do przedszkoli uczęszczało wówczas 447 dzieci. W porównaniu do roku 2022/2023 dostrzegalne były wahania w zakresie liczby uczniów szkół podstawowych, a ich liczba osiągnęła najwyższą wartość w 2024 roku. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym uczęszczających do gminnych placówek w omawianym okresie również ulegała wahaniom, a w 2024 roku była najniższa. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 5. Liczba osób uczęszczających do publicznych przedszkoli oraz szkół podstawowych na terenie gminy Wyrzysk w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022/2023	2023/2024	2024/2025
nauczanie w oddziałach przedszkolnych/przedszkolach	449	469	447
nauczanie w szkołach podstawowych	1 091	1 063	1 143

Źródło: Raport o stanie Gminy Wyrzysk za rok 2023 i 2024

Współczynnik skolaryzacji to jeden z dwóch podstawowych wskaźników stosowanych do badania poziomu edukacji. Definiowany jest jako odsetek osób uczących się obliczany w stosunku do liczby ludności w określonym przedziale wiekowym, według podziału na odpowiednie etapy kształcenia: 7-15 lat – szkoła podstawowa, 15-19 lat – szkoła średnia, zawodowa, 19-24 lata – szkoła wyższa. Wskaźnik ten osiąga najwyższą wartość w przypadku szkół podstawowych, gdzie wynosi prawie 100,0%, natomiast w miarę przechodzenia do następnych etapów kształcenia, ulega zmniejszeniu.

Przedstawione na kolejnym wykresie dane dotyczą współczynnika skolaryzacji netto dla poziomu szkoły podstawowej, który jest obliczany poprzez podzielenie liczby uczniów szkół podstawowych w wieku 7-14 na początku danego roku szkolnego, przez liczbę ludności w wieku 7-14 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku. W 2024 roku w gminie Wyrzysk wyniósł on 94,1%, co oznacza, że był najwyższy na przestrzeni lat 2022-2024. Ten sam współczynnik dla powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego w omawianym okresie kształtował się na wyższym poziomie względem Gminy. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych rzadko kiedy wynosi 100,0% mimo obowiązku szkolnego, ponieważ obejmuje on tylko dzieci w wieku odpowiadającym danemu poziomowi edukacji, a nie uwzględnia tych, którzy np. powtarzają klasę lub są w wieku starszym niż przewidziany dla danego etapu edukacyjnego.

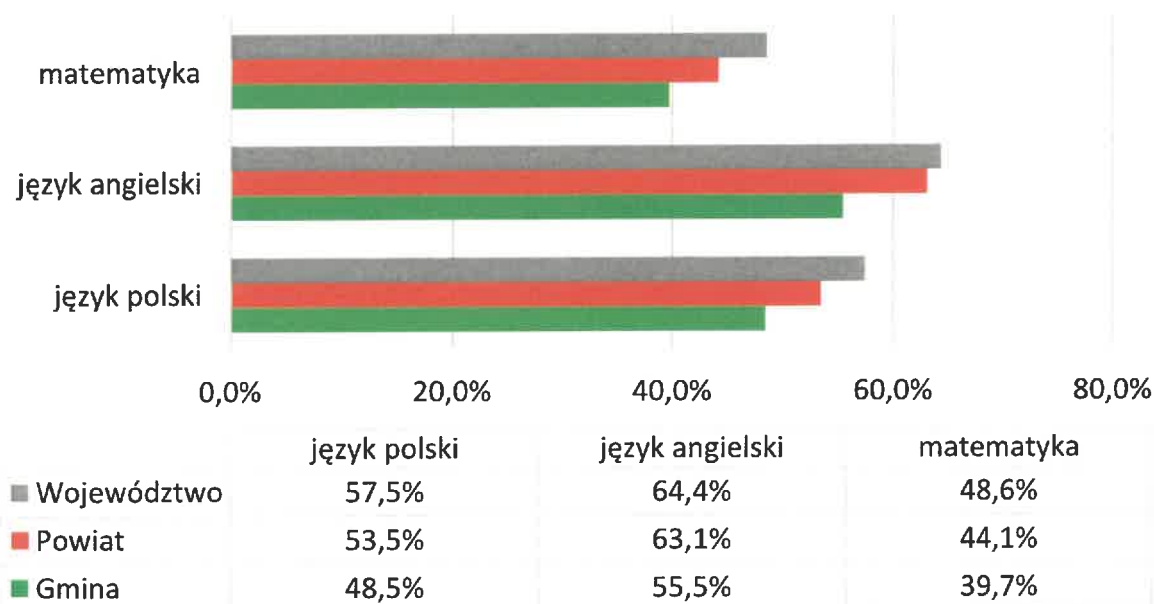
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Wyrzysk, powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2022-2024 (w procentach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Na kolejnym wykresie przedstawione zostały uśrednione wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z gminy Wyrzysk, powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego. Uczniowie z terenu Gminy każdorazowo uzyskali niższe wyniki niż wychowankowie szkół z całego Powiatu i Województwa. Młodzież zamieszkująca gminę Wyrzysk najlepiej poradziła sobie z egzaminem z języka angielskiego, osiągając średnią 55,5%, z kolei najłabsze rezultaty uzyskali w przypadku egzaminu z matematyki (39,7%). Szczegółowe wyniki przedstawia kolejny wykres.

Wykres 6. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z terenu gminy Wyrzysk, powiatu pilskiego oraz województwa wielkopolskiego w 2024 roku (w procentach)

Źródło: <https://mapa.wyniki.edu.pl>

Kultura, sport i rekreacja

Działalność kulturalna na terenie Gminy realizowana jest przede wszystkim przez **Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Wyrzysku**, który jest samorządową instytucją kultury o charakterze publicznym, nadzorowaną przez Burmistrza Wyrzyska. Ośrodek funkcjonuje w zakresie zaspokajania potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczności lokalnej gminy Wyrzysk, a także integracja całego środowiska do współtworzenia i uczestniczenia w szeroko pojętej działalności kulturalnej.

MGOK w Wyrzysku corocznie organizuje, bądź pełni rolę współorganizatora wielu wydarzeń integrujących społeczność lokalną i mających na celu upowszechnianie szeroko pojętej kultury. W 2024 roku zrealizowano m.in. koncerty, działania animacyjne, spektakle teatralne, gale sportowe, pikniki rodzinne, zawody, wystawy i wernisaże, spotkania upamiętniające ważne wydarzenia i święta państwowe czy warsztaty.

W ramach działalności Ośrodka prowadzonych jest 11 grup zainteresowań, gdzie realizowane są różnego rodzaju zajęcia. Należą do nich:

- Robotyka dla zaawansowanych,
- Kolorowy świat,
- Formacja mażorettek,
- Koło malarskie „Grupa Plastyczna”,
- Ognisko muzyczne i Dziecięca Orkiestra Dęta,
- Grupa teatralna,
- Młodzieżowa Grupa Plastyczna,
- Zespół taneczny HIP-HOP,
- Zespół Osieczanki,
- Zespół Alter Ego,
- Wyrzyski Chór Canto.

W niniejszych zajęciach w 2024 roku uczestniczyło łącznie około 159 osób⁵.

⁵ Raport o stanie Gminy Wyrzysk za 2024 rok.

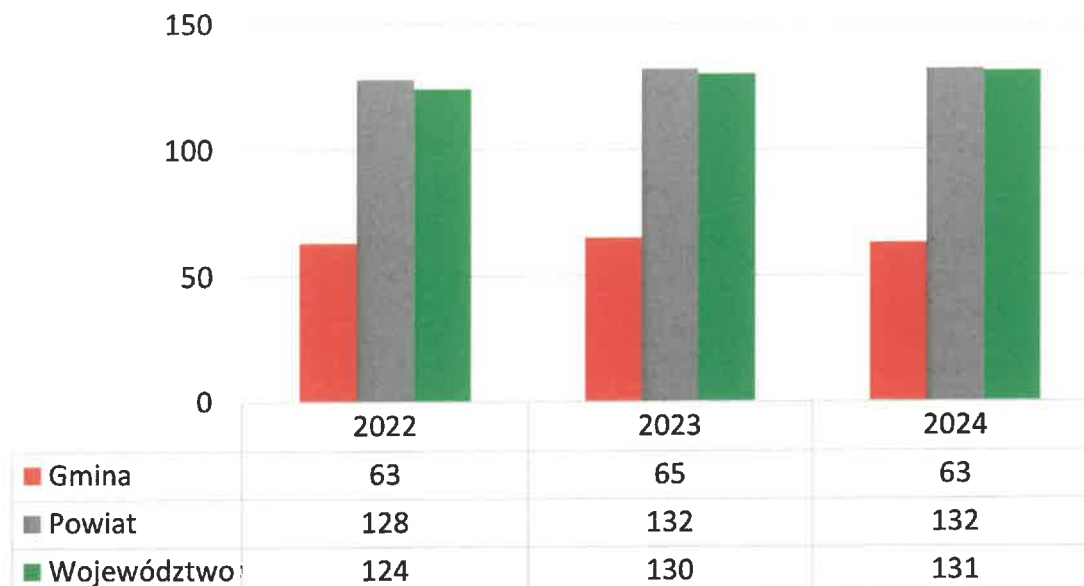

Ofertę kulturalną gminy Wyrzysk uzupełnia **Biblioteka Publiczna w Wyrzysku**, funkcjonująca w strukturach MGOK. Jej działalność służy rozwojowi i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, informacyjnych i kulturalno-oświatowych mieszkańców Gminy. W skład BP wchodzi jej siedziba główna oraz filia biblioteczna w Osieku. Placówka oprócz swoich podstawowych funkcji, realizuje także szeroką działalność kulturalno-oświatową, poprzez organizację różnych form pracy z czytelnikami, współpracując przy tym aktywnie z innymi podmiotami z terenu Gminy, w tym z placówkami oświatowymi. W ramach jej działalności prowadzone są cykliczne działania i aktywności takie jak: Dyskusyjny Klub Książki, Klub Miłośników Komiksów, Akademia Przedszkolaka oraz Przystanek Pomysłów. Ponadto, w BP realizowane są innego rodzaju inicjatywy, takie jak ferie i wakacje w bibliotece, lekcje biblioteczne, spotkania autorskie, animacje dla dzieci, akcje ogólnopolskie, akcje czytelnicze i wiele innych. Placówka w 2024 roku przygotowywała także i zgłaszała projekty, w tym: Projekt BLISKO – ogłoszony przez Narodowe Centrum Kultury, Projekt „Partnerstwo dla książki” w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Projekt „Promocja czytelnictwa” w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz dofinansowanie w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025, za pośrednictwem którego zakupiono 944 książki.

Kolejny wykres prezentuje dostępne dane w zakresie liczby czytelników bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Wyrzysk, powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2022-2024. Na podstawie danych statystycznych widać, że wskaźnik ten przyjmował w Gminie niższą wartość niż w pozostałych jednostkach – w 2024 roku w Gminie na 1 000 mieszkańców przypadało 63 czytelników, w całym Powiecie było ich 132, z kolei w Województwie – 131. Jednocześnie na przestrzeni analizowanych w Gminie odnotowano wahania liczby czytelników na 1 000 ludności, w Powiecie poziom czytelnictwa był stabilny, a w Województwie wzrastał.

Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Wyrzysk, powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Zadania w zakresie sportu na terenie gminy Wyrzysk realizuje **Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wyrzysku**, będący jednostką organizacyjną Gminy Wyrzysk i działający na rzecz rozwoju sportu i rekreacji w Gminie. OSiR poza obsługą i udostępnianiem bazy sportowo-rekreacyjnej, organizuje także czas wolny społeczności lokalnej, poprzez prowadzenie licznych zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, organizowanie i współorganizowanie zawodów sportowych, imprez oraz przedsięwzięć rekreacyjnych i kulturalnych, wspieranie działalności klubów sportowych, związków i stowarzyszeń kultury fizycznej oraz prowadzenie działalności promującej i wychowawczej w zakresie kultury fizycznej, rekreacji i turystyki.

Opieka zdrowotna

Usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy Wyrzysk świadczą placówki ochrony zdrowia posiadające kontrakty z NFZ, prywatne placówki medyczne, a także **Szpitala Powiatowego w Wyrzysku**, w którego skład wchodzi:

- oddziały medyczne,
- specjalistyczne pracownie diagnostyczne,
- poradnie specjalistyczne,
- Zakład Opiekuńczo-Leczniczy,
- nocna i świąteczna opieka zdrowotna.

Z dostępnych danych GUS wynika, iż w 2024 roku w gminie Wyrzysk na 1 przychodnię, czyli jedyną funkcjonującą w Gminie przychodnię podstawowej opieki zdrowotnej podległą samorządowi terytorialnemu przypadało średnio 12 939 mieszkańców. Jest to wartość znacznie niższa od liczby mieszkańców przypadających na 1 przychodnię w całym powiecie pilskim, która wynosiła w omawianym roku 32 407. W gminie Wyrzysk w ramach POZ w analizowanym roku udzielono 4,0 porad w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest wartością trzykrotnie niższą względem całego Powiatu (12,8).

Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Wyrzysk w porównaniu do powiatu pilskiego w 2024 roku

Wyszczególnienie	Gmina	Powiat
przychodnie	1	4
liczba osób przypadających na 1 przychodnię	12 939	32 407
porady podstawowej opieki zdrowotnej udzielone na 1 mieszkańca	4,0	12,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Bezpieczeństwo publiczne

Bezpieczeństwo publiczne jest to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego. Bezpieczeństwo publiczne umożliwia sprawne funkcjonowanie społeczeństwa. Na poziomie lokalnym bezpieczeństwo publiczne ma na celu zapewnienie, za pośrednictwem legalnych środków prawnych, warunków funkcjonowania mieszkańców danej społeczności lokalnej, ich ochronę przed przestępczością oraz innymi zagrożeniami mogącymi występować w danym środowisku⁶.

Na terenie gminy Wyrzysk działania w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego realizowane są przez funkcjonariuszy **Komisariatu Policji w Wyrzysku**. Oprócz bieżącej służby, Policjanci podejmują szereg działań profilaktycznych i edukacyjnych, ukierunkowanych na zwiększanie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz przeciwdziałanie zagrożeniom społecznym. Współpracując z lokalnymi instytucjami i organizacjami, prowadzą monitoring miejsc zagrożonych występowaniem przestępstw lub zakłóceniami porządku publicznego, organizują spotkania, prelekcje i kampanie

⁶ Pieprzny S., Powiat i Gmina w systemie bezpieczeństwa lokalnego – możliwości i ograniczenia w: Studia Iuridica LXXXV, Instytut Nauk Prawnych, Uniwersytet Rzeszowski, 2020, s. 127.

informacyjne, a także angażują się w działania edukacyjne w szkołach i placówkach oświatowych.

KP aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej – monitoruje sytuacje rodzin zagrożonych przemocą, udziela wsparcia osobom jej doznającym, prowadzi postępowania wobec osób stosujących przemoc, a także uczestniczy w procedurach zabezpieczenia dzieci. W tym zakresie funkcjonariusze współpracują z sądami, prokuraturą, z placówkami ochrony zdrowia, organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami pomocy społecznej. Podejmowane przez KPP inicjatywy stanowią istotny element lokalnego systemu bezpieczeństwa i przeciwdziałania przemocy, a ich spójna współpraca z instytucjami gminnymi przyczynia się do skuteczniejszego rozwiązywania problemów społecznych.

Wsparciem dla Policji jest funkcjonująca w Gminie **Straż Miejska w Wyrzysku**. Funkcjonariusze prowadzą monitoringi stanu porządku na terenie Gminy i interweniują po uzyskaniu informacji o wystąpieniu niepożądanych zdarzeń. SM realizuje również działalność edukacyjno-promocyjną na terenie Gminy.

Ochronę przeciwpożarową w Gminie zapewnia 7 jednostek **Ochotniczej Straży Pożarnej**, tj. w tym OSP w Wyrzysku, OSP w Osieku nad Notecią, OSP w Gromadnie, OSP w Bąkowie, OSP w Kosztowie, OSP w Falmierowie oraz OSP w Kościerzynie Wielkim. Jednostki OSP Wyrzysk oraz OSP Osiek nad Notecią włączone są do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, którego podstawowym celem jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz ratownictwo techniczne i chemiczne. W podstawowy zakres działalności OSP wchodzi ochrona przeciwpożarowa i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, natomiast członkowie jednostki biorą również udział w zabezpieczaniu imprez sportowych oraz kulturalnych organizowanych na terenie gminy Wyrzysk.

Uwarunkowania w zakresie ekonomii społecznej

Na przestrzeni dekad zmieniały się sposoby zarządzania w biznesie i administracji, a co za tym idzie – funkcja jednostki w wewnętrznym systemie. W wyniku koncentracji na wynikach, coraz mniejszą rolę w strukturach organizacyjnych pełnił człowiek, a w efekcie zwiększyła się skala wykluczenia społecznego. Narastanie nierówności społecznych wpłynęło na konieczność intensyfikacji oddolnych działań podejmowanych przez środowiska dotknięte nimi, na kanwie czego zainicjowany został ruch spółdzielczy, umożliwiający całym grupom społecznym zaspokojenie podstawowych potrzeb, a u jego podstaw leżała podmiotowość jednostki oraz wartość pracy indywidualnej. Ówczesne przesłanki umożliwiły wykreowanie się ekonomii społecznej znanej obecnie, czyli ekonomii skoncentrowanej na jednostce i oddziaływaniu społecznym, zarządzanej w sposób autonomiczny i partycypacyjny oraz wykazującej nadrzędność świadczenia usług dla członków, pracowników lub wspólnoty ponad bezwzględnym zyskiem⁷.

Ekonomia społeczna prowadzona jest przez szereg podmiotów, wśród których znajdują się organizacje pozarządowe wskazane w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, tj. stowarzyszenia, fundacje i prowadzone przez nie jednostki reintegracyjne, a także w art. 3 ust. 3, w tym spółdzielnie socjalne, spółki non profit, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, itp. Obecnie rozwijający się sektor ekonomii społecznej wpisuje się zarówno w politykę gospodarczą, poprzez wzmacnianie przedsiębiorczości mieszkańców gmin i powiatów oraz konkurencyjności lokalnych podmiotów, jak i politykę społeczną, gdyż odpowiednie wykorzystanie potencjału PES umożliwia aktywizację zawodową, rozwój turystyki, kultury, czy mieszkalnictwa, a także reintegrację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W świetle ustawy o ekonomii społecznej rozszerzona została sfera zadań publicznych możliwych do realizacji przez organizacje pozarządowe, która dała im możliwość działalności na rzecz podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, z kolei ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych uregulowała kwestie obszarów usług możliwych do realizacji przez PES w ramach otwartych konkursów ofert, małych grantów oraz w oparciu o prawo zamówień publicznych. Korelacja ustawy o ekonomii społecznej, ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych

⁷ Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej, str. 10

oraz o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie kreuje obraz szerokiego spektrum działalności i inicjatyw możliwych do podjęcia przez PES w ramach realizacji zadań publicznych i usług społecznych, wśród których znajduje się 14 obszarów usług oraz 43 sfery zadań.

Główne zasady współpracy samorządu lokalnego Gminy Wyrzysk z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami pożytku publicznego określa Program współpracy Gminy Wyrzysk z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi oraz stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego działającymi na obszarze Gminy Wyrzysk w sferze zadań publicznych, przyjmowany corocznie przez Radę Miejską w Wyrzysku. Wyznacza on cele i formy współpracy, katalog zadań, przy których wykonywaniu powinna być realizowana współpraca międzysektorowa.

Na terenie gminy Wyrzysk w 2024 roku zarejestrowanych było łącznie 1 155 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 44 stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, które stanowiły 3,8% wszystkich zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej. W 2024 roku na terenie Gminy nie działała żadna fundacja, natomiast w latach 2022-2023 funkcjonował 1 tego rodzaju podmiot.

Tabela 7. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Wyrzysk na przestrzeni lat 2022-2024

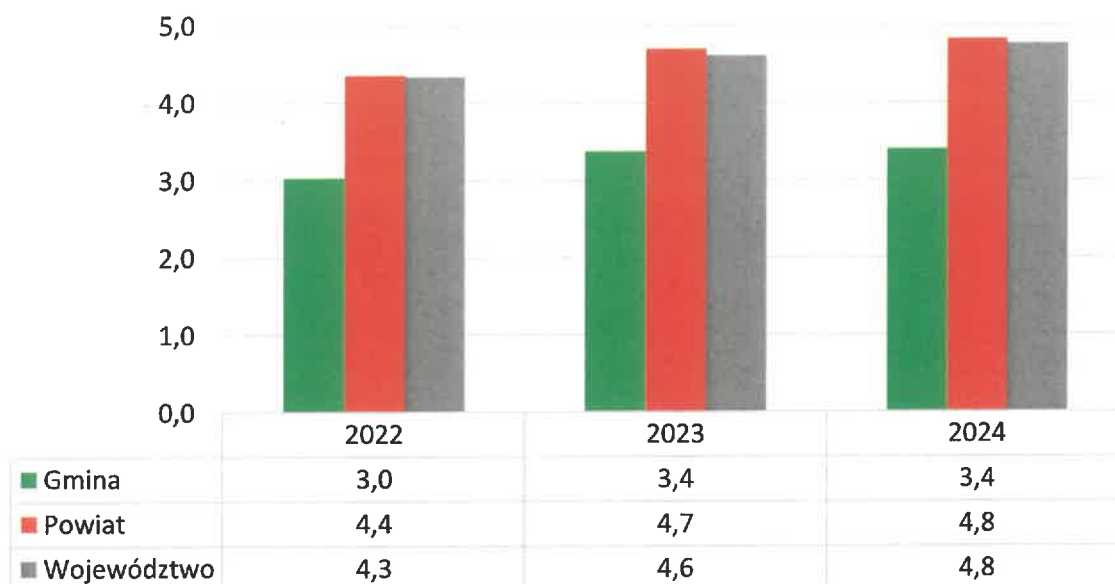
wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej	1 101	1 119	1 155
liczba fundacji	1	1	0
liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych	39	43	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców w gminie Wyrzysk w 2024 roku wyniósł 3,4, a w stosunku do roku 2022 odnotowano jego wzrost o 0,4 pp. W odniesieniu do danych powiatowych i wojewódzkich, w 2024 roku wskaźnik w Gminie przyjął niższą wartość względem Powiatu, jak i Województwa (po 4,8). Szczegółowe dane zostały przedstawione na kolejnym wykresie.

Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Wyrzysk, powiecie pilskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W kontekście prawidłowości i efektywności prowadzenia działań w Gminie, niezwykle istotnym potencjałem jest kadra Urzędu Miejskiego w Wyrzysku oraz jednostek organizacyjnych (MGOPS, placówki oświatowe itp.). System realizacji zadań publicznych determinuje całokształt działań rozwojowych, w szczególności planowania i realizowania inwestycji, w tym finansowanych ze środków zewnętrznych, wdrażania nowych metod zarządczych oraz obsługi klientów (mieszkańców, przedsiębiorców, inwestorów, turystów itp.).

Gminny system pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości⁸.

Główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Wyrzysk jest **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**. Zadania Ośrodka wynikają wprost z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. MGOPS realizuje zadania własne gminy, zadania zlecone gminie przez administrację rządową z zakresu pomocy społecznej, zadania wynikające z rozeznaczonych potrzeb gminy bądź z rządowych programów pomocowych

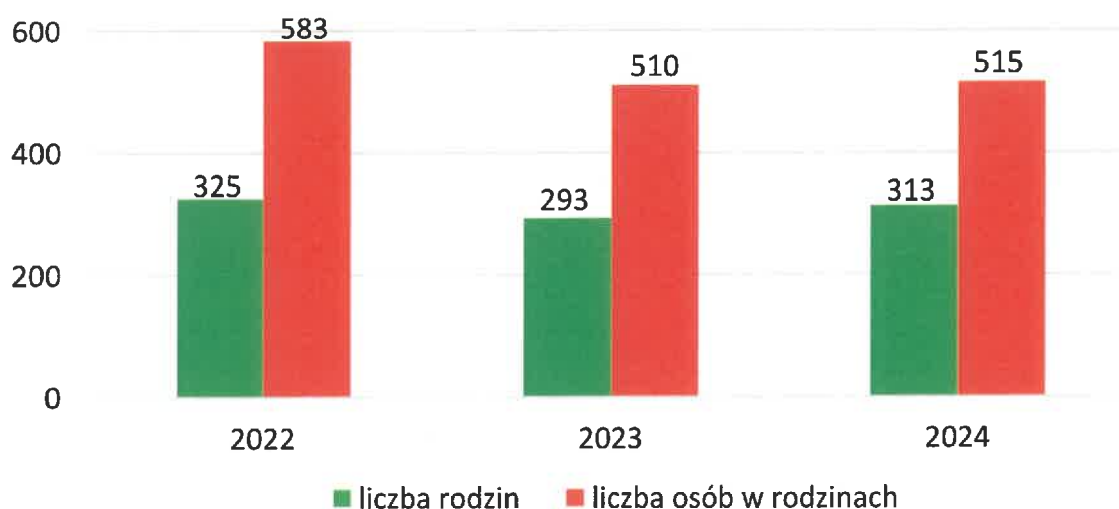
⁸ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.)

na podstawie i w granicach obowiązujących aktów prawnych. Ośrodek realizując zadania zlecone z zakresu administracji rządowej kieruje się ustaleniami przekazanymi przez wojewodę. Wykonując zadania własne gminy w zakresie pomocy społecznej kieruje się natomiast ustaleniami Burmistrza oraz uchwałami Rady Miejskiej.

Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej oraz pomocy w formie pracy socjalnej w gminie Wyrzysk ulegała wahaniom – w 2024 roku pomocą społeczną objętych było 313 rodzin – to o 3,7% mniej niż w 2022 roku i o 6,8% więcej względem 2023 roku. Na przestrzeni analizowanych lat podobne tendencje zachodziły również w przypadku liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej.

Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej (finansowej i niefinansowej) w gminie Wyrzysk w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kolejna tabela przedstawia liczbę osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na ekonomiczne grupy wieku i płeć. Z danych tych wynika, iż w 2024 roku z tego typu pomocy korzystali 92 osoby w wieku przedprodukcyjnym, 278 osób w wieku produkcyjnym oraz 70 osób w wieku poprodukcyjnym. Pod względem płci widoczna była dysproporcja – korzystających z pomocy społecznej kobiet było mniej niż mężczyzn (liczba kobiet – 197, liczba mężczyzn – 243). Analizując dynamikę zmian na przestrzeni lat 2022-2024, dostrzec można wahania liczby osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej, z kolei w przypadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym nastąpił spadek.

Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć na podstawie liczby przyznanych świadczeń w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022		2023		2024	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
0-17	97	48	96	51	92	37
produkcyjny	287	132	268	115	278	114
poprodukcyjny	84	62	75	51	70	46
ogółem	468	242	439	217	440	197

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

W 2024 roku świadczenia pieniężne zostały udzielone 247 mieszkańcom gminy Wyrzysk, natomiast świadczenie niepieniężne – 106 osobom. Na przestrzeni lat 2022-2024 widoczne były wahania liczby osób otrzymujących świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne.

Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenia pieniężne	246	227	247
świadczenia niepieniężne	122	102	106

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej to te, które w ciągu ostatnich 3 lat (36 miesięcy) były zarejestrowane w systemie świadczeń pomocy społecznej przez co najmniej 18 miesięcy. Na przestrzeni lat 2022-2024, liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w gminie Wyrzysk uległa spadkowi – w 2022 roku wyniosła 172, natomiast w 2023 i 2024 roku osiągnęła wartość 154 (spadek na poziomie 10,5%). Różnice w zakresie płci osób długotrwale pobierających świadczenie w 2024 roku były nieznaczne – mężczyźni stanowili 55,8% wszystkich osób, którym świadczenie to zostało przyznane (86 osób), a kobiety – 44,2% (68 osób).

Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024

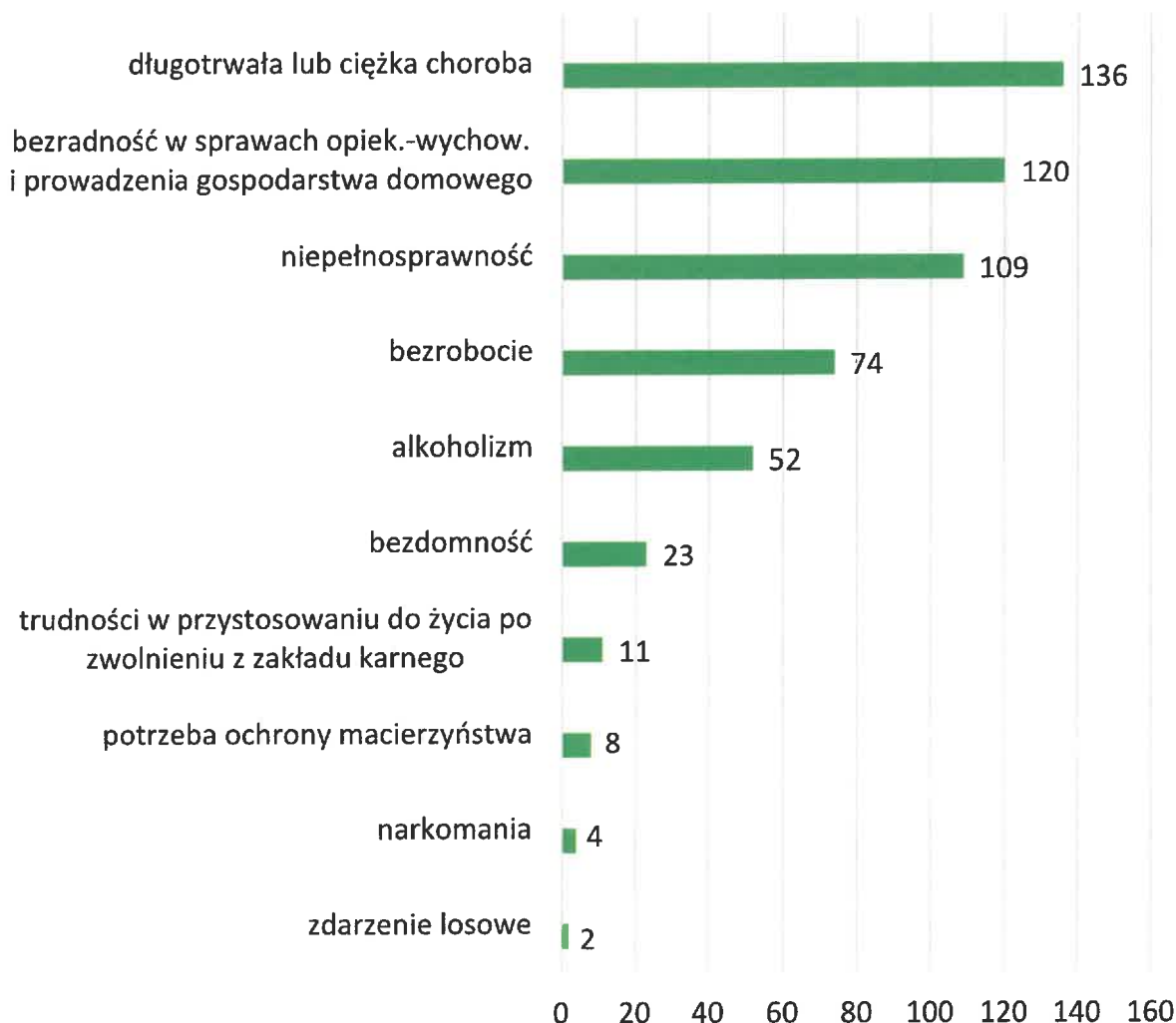
płeć	2022	2023	2024
kobiety	90	72	68
mężczyźni	82	82	86
ogółem	172	154	154

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2023 i 2024

W 2024 roku najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie Wyrzysk były kolejno: długotrwała lub ciężka choroba (136 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (120 rodzin) oraz niepełnosprawność (109 rodzin). Wśród powodów udzielania świadczeń charakteryzujących się znaczną ilością rodzin je otrzymujących, znajdowało się także bezrobocie (74 rodziny) i alkoholizm (52 rodziny).

Wykres 10. Powody korzystania z pomocy społecznej na terenie gminy Wyrzysk w 2024 roku

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

Zasoby instytucjonalne w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Do istotnych zasobów instytucjonalnych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, z których mogą korzystać mieszkańcy gminy Wyrzysk należą:

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrzysku,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrzysku,
- Zespół Interdyscyplinarny w Wyrzysku,
- Urząd Miejski w Wyrzysku,
- Komisariat Policji w Wyrzysku,
- Straż Miejska w Wyrzysku,
- organizacje pozarządowe, kościoły oraz inne podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (NGO),
- Dom Pomocy Społecznej w Falmierowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wyrzysku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Pile Filia w Wyrzysku,
- placówki oświatowe,
- instytucje kultury, sportu i rekreacji.

SYTUACJA SPOŁECZNA GMINY WYRZYSK

Na podstawie danych empirycznych przekazanych przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrzysku, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny i inne zaangażowane jednostki, a także danych Głównego Urzędu Statystycznego, do każdego z obszarów wymienionych we wprowadzeniu do Strategii przeprowadzono analizy diagnostyczne (diagnoza sytuacji społecznej), w skład których wchodzi charakterystyka i skala problemu oraz podejmowane działania interwencyjne.

Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do ich wypełniania. Prowadzony jest on za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

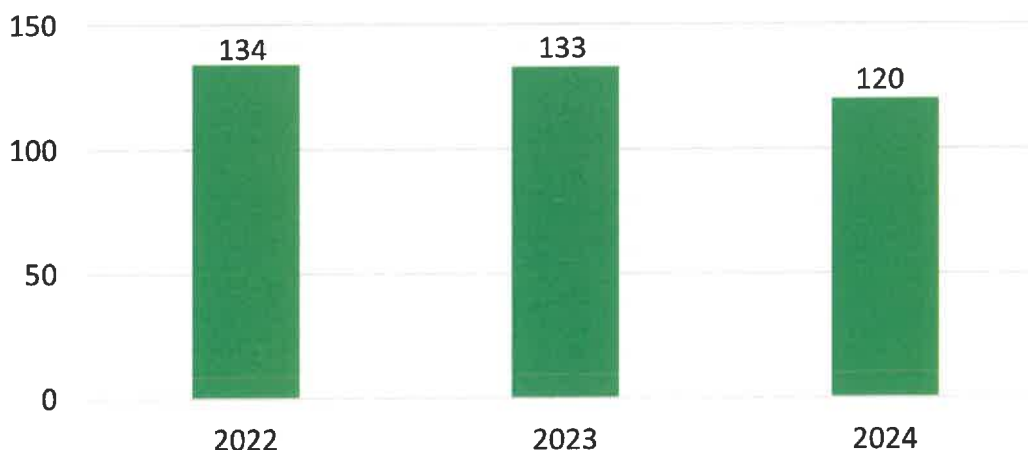
1. wzmocnieniu roli i funkcji rodziny,
2. rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny,
3. podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
4. pomocy w integracji rodziny,
5. przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
6. dążeniu do reintegracji rodziny,
7. pracy z rodziną,
8. pomocy w opiece i wychowaniu dziecka (w tym pomocy finansowej).

Główną jednostką organizacyjną zajmującą się szeroko rozumianym wspieraniem rodziny w gminie Wyrzysk jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, który służy pomocą rodzinom z Gminy znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, prowadzi działania zmierzające do zaspokojenia niezbędnych ich potrzeb i umożliwiające życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. W dalszej części dokumentu przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny oraz podejmowane przez te instytucje działania.

Szczególne działania MGOPS skierowane są na rodziny, w których występują różnego rodzaju problemy społeczne, w tym bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin, którym udzielona została pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ulegała spadkowi o 10,4% w 2024 roku w porównaniu do 2022 roku. W 2024 roku wsparcia udzielono 120 rodzinom, wśród których znajdowało się 5 rodzin wielodzietnych oraz 18 rodzin niepełnych.

Wykres 11. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024

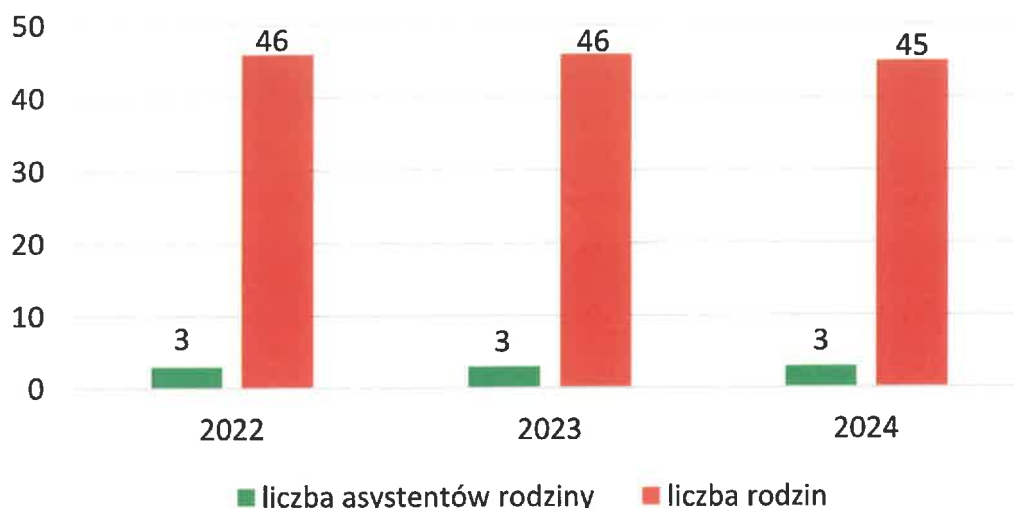

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrzysku realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która kładzie nacisk na pracę z rodziną celem niedopuszczenia do odebrania dziecka. W związku z tym wprowadzona została rola **asystenta rodziny**, którego zadaniem jest poprawa całościowego funkcjonowania rodziny oraz udzielanie jej pomocy w wielu obszarach: socjalnym, psychologicznym, wychowawczym, czy też ekonomicznym.

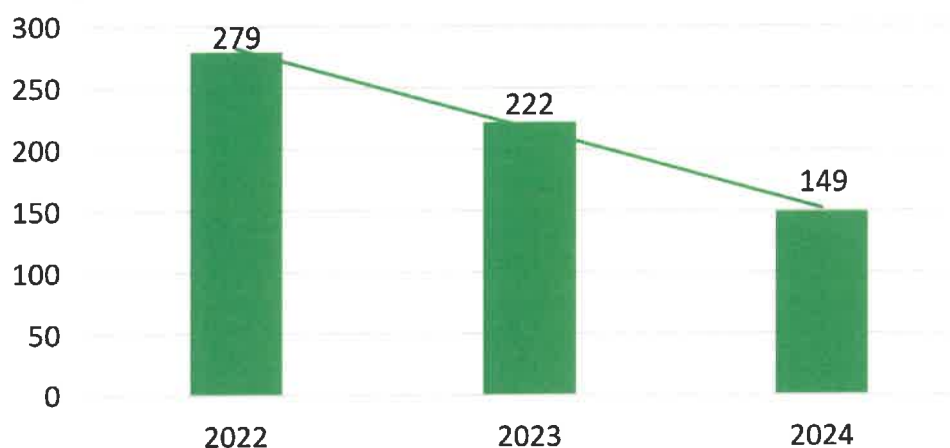
W 2024 roku w MGOPS w Wyrzysku zatrudnionych było 3 asystentów rodziny, którzy w ramach realizacji ustawowego zadania prowadzili pracę z 45 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ale również zmagającymi się z problemem bezrobocia i ubóstwa. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z tej formy pomocy utrzymywała się na względnie stabilnym poziomie, a liczba zatrudnionych asystentów rodziny była stała.

Wykres 12. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

Na kolejnym wykresie zaprezentowana została średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami na przestrzeni lat 2022-2024. Można zauważyć, że ze świadczeń tych w 2024 roku korzystało 149 rodzin, czyli o 46,6% mniej niż w roku 2022. W omawianym okresie dostrzegalny był zatem systematyczny spadek liczby rodzin korzystających z tego typu świadczeń.

Wykres 13. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „świadczenie wychowawcze 800+”, które zostało wprowadzone 1 kwietnia 2016 roku, ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (wówczas 500+). Od stycznia 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmował nowe sprawy, natomiast od czerwca 2022 roku przejął całkowitą obsługę zadania, dotychczas realizowanego przez ośrodki pomocy społecznej. Świadczenie

800+ przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18 roku życia w wysokości 800 zł miesięcznie (od 1 stycznia 2024 roku wysokość świadczenia uległa podwyższeniu z 500 zł do 800 zł miesięcznie na dziecko). Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

W przypadku, gdy jeden z rodziców uchyla się od płacenia alimentów na rzecz osób uprawnionych, obowiązek ten jest realizowany z funduszu alimentacyjnego. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin i osób korzystających z tej formy wsparcia ulegała systematycznemu spadkowi. W 2024 roku świadczenia przyznano 43 rodzinom, co oznacza spadek względem 2022 roku o 23,2%, z kolei względem liczby osób objętych pomocą, wartość spadkowa wyniosła 17,9%. Kwota wypłaconych świadczeń uległa zmniejszeniu o 8,1% w 2024 roku w porównaniu do roku 2022.

Wykres 14. Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz poniesiona na ten cel kwota na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób	84	78	69
liczba rodzin	56	51	43
kwota świadczeń	422 936	410 336	388 490

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2024

Jak wnika z danych przedstawionych w kolejnej tabeli, w 2024 roku MGOPS w Wyrzysku poniósł wydatki związane z pobytem 47 dzieci w pieczy zastępczej w wysokości 307 089,00 zł. W rodzinnych formach pieczy zastępczej przebywało wówczas 42 dzieci, natomiast w pieczy instytucjonalnej – 5. Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy ulegała wahaniom w latach 2022-2024, a w 2024 roku osiągnęła najniższą wartość. W przypadku kwoty przeznaczanej na te cel również dostrzegalne były wahania, a najniższa jej wartość dotyczyła 2022 roku. Pomimo mniejszej liczby dzieci w 2024 roku niż w 2022 roku, kwota była wówczas wyższa, co było spowodowane wzrostem miesięcznego kosztu utrzymania dziecka.

Tabela 11. Liczba dzieci z terenu gminy Wyrzysk przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności MGOPS poniesiona na wydatki z tym związane za lata 2022-2024 [w złotych]

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	49	55	47
kwota świadczeń	260 712,68	550 453,38	307 089,00

Źródło: Sprawozdania Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku z działalności Ośrodka za 2022, 2023 i 2024 rok oraz potrzeb w zakresie pomocy społecznej

Istotnym zasobem w zakresie wsparcia rodzin oraz dzieci i młodzieży, w szczególności tych pochodzących z rodzin zmagających się z różnego rodzaju problemami społecznymi na terenie gminy Wyrzysk jest **Świetlica Środowiskowa w Wyrzysku**, działająca w strukturach MGOPS. Jego działalność skoncentrowana jest przede wszystkim na organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży po zajęciach szkolnych oraz w dni wolne od nauki, udzielanie pomocy w nauce, wsparciu w pokonywaniu i rozwiązywaniu codziennych trudności życiowych, umożliwieniu rozwijania zainteresowań, aktywności poznawczej i emocjonalnej, kształtowanie zasad współżycia społecznego oraz właściwego stosunku do pracy, a także współpracy z rodzinami uczestników zajęć oraz szkół, do których uczęszczają. Świetlica zapewnia również co najmniej jeden posiłek. W 2024 roku ze wsparcia PWD korzystało średnio 15 osób.

Poza wymienionymi wyżej działaniami, Gmina Wyrzysk i funkcjonujące na jej terenie podmioty realizują wiele innych inicjatyw mających na celu wspieranie rodzin, do których zaliczyć można uczestniczenie w różnego rodzaju projektach i programach ogólnopolskich oraz lokalnych. Jedną z nich jest **Karta Dużej Rodziny**, stanowiąca system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+ zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Rodzice mogą korzystać z Karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki (maksymalnie do osiągnięcia 25 roku życia). W Gminie obsługą programu zajmuje się MGOPS w Wyrzysku. W 2024 roku w gminie Wyrzysk wydano 169 Kart tradycyjnych i 171 w formie elektronicznej.

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:

Dorośli mieszkańcy

- zdaniem 14,7% badanych największą wadą Gminy Wyrzysk jest brak miejsc dla dzieci, z kolei według 20,6% ankietowanych jest to ogólnie brak miejsc spotkań dla społeczności lokalnej,
- 28,2% respondentów uważa, że na terenie Gminy brakuje miejsc do spędzania czasu wolnego, a 17,9% odpowiedzi dotyczyło potrzeby zwiększenia liczby wydarzeń kulturalnych.

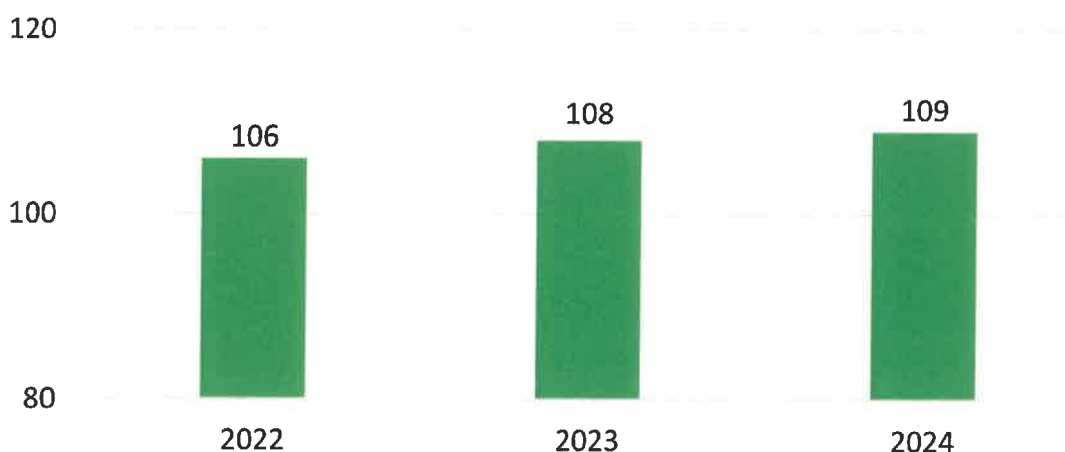
Wsparcie osób z niepełnosprawnością

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Dla potrzeb Strategii wykorzystano elementy definicji niepełnosprawności z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i przyjęto, że niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Osoby z niepełnosprawnością dzieli się według różnych kryteriów: rodzaju niepełnosprawności, okresu życia, w którym ona wystąpiła oraz stopnia niepełnosprawności. Wartym podkreślenia jest fakt, że osoby z niepełnosprawnością tworzą bardzo niejednorodną grupę, w związku z czym działania na ich rzecz powinny być adresowane z uwzględnieniem specyfiki występujących schorzeń i dysfunkcji.

W 2024 roku ogólna liczba rodzin korzystających ze wsparcia z powodu niepełnosprawności kształtowała się na poziomie 109. Z prezentowanych danych wynika, że w latach 2022-2024 liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej nieznacznie, ale systematycznie wzrastała – w 2024 roku w stosunku do roku 2022 nastąpił wzrost o 2,8%.

Wykres 15. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Kolejny wykres przedstawia dane dotyczące przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych na przestrzeni lat 2022-2024. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobie powyżej 16 roku życia jeżeli legitymuje się znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność ta powstała przed 21 rokiem życia. Zasiłek przysługuje również osobom, które ukończyły 75 lat, a nie otrzymują dodatku pielęgnacyjnego z ZUS lub KRUS. Na przełomie lat 2022-2024 liczba przyznawanych z tego tytułu świadczeń ulegała wzrostowi, a w 2024 roku osiągnęła wartość 5 163. Podobna tendencja zachodziła w przypadku kwoty przeznaczanej na ten cel.

Tabela 12. Liczba i kwota przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych ogółem na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba przyznanych świadczeń	4 752	5 101	5 163
kwota wypłaconych świadczeń	1 025 609,00	1 100 812,00	1 114 382,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące przyznawanego na przestrzeni lat 2022-2024 specjalnego zasiłku opiekuńczego. Zasiłek ten przysługuje w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: koniecznością stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz koniecznością stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji. Od 1 stycznia 2024 roku w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym, zasady przyznawania tego zasiłku uległy zmianie, ale osoby, które nabyły do niego prawo przed tą datą, nadal mogą go pobierać na starych zasadach.

W latach 2022-2024 liczba świadczeń w ramach tego zasiłku uległa znacznemu spadkowi – w 2024 zasiłek opiekuńczy nie otrzymał już żaden mieszkaniec Gminy. Jednocześnie na przestrzeni omawianych lat kwota świadczeń również przyjmowała tendencję spadkową.

Tabela 13. Liczba oraz kwota przyznanych specjalnych zasiłków opiekuńczych na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]

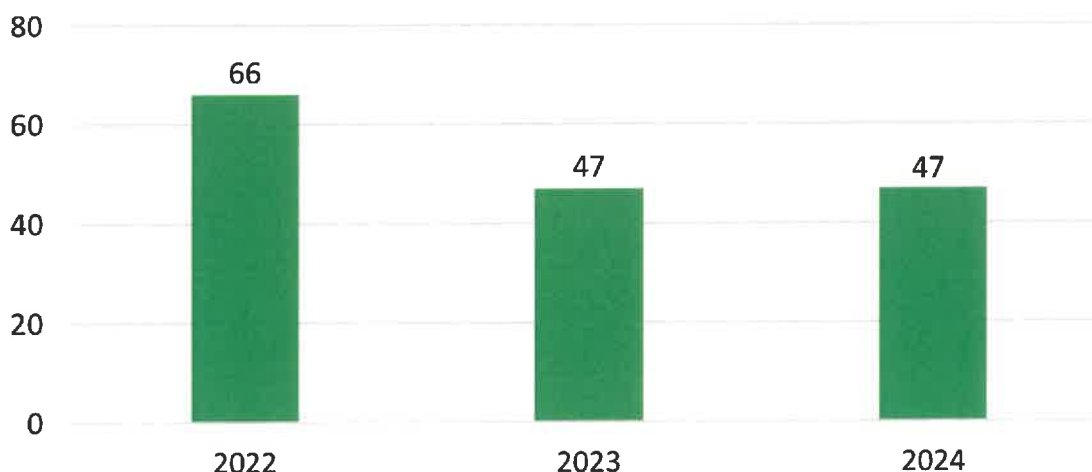
wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba przyznanych świadczeń	77	13	0
kwota wypłaconych świadczeń	47 220,00	8 060,00	0,00

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Zadaniem gmin, które jest realizowane przez ośrodki pomocy społecznej jest również świadczenie **usług opiekuńczych** osobom chorym, samotnym oraz osobom z niepełnosprawnościami. Zakres usług obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną i pielęgnacyjną oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Jak przedstawia kolejny wykres, na przestrzeni lat 2023-2024 liczba osób korzystających z usług opiekuńczych była stała i wynosiła 47, natomiast w 2022 roku kształtowała się na poziomie 66 osób.

Wykres 16. Liczba świadczeniobiorców specjalistycznych usług opiekuńczych oraz koszty na ich realizację na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Usługi opiekuńcze na terenie gminy Wyrzysk są także świadczone w ramach projektu „**Usługi społeczne w Gminie Wyrzysk**”, finansowanego ze środków Unii Europejskiej z programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski i realizowanego przez MGOPS w Wyrzysku. Cele projektu jest zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług społecznych oraz mieszkań wspomaganych dla mieszkańców Gminy. W 2024 roku z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania skorzystało 20 osób z terenu gminy Wyrzysk, z kolei 15 uczestników objętych zostało specjalistycznymi usługami społecznymi, w ramach których świadczone rehabilitację oraz wsparcie psychologiczne. Usługi świadczone były przez 10 opiekunek środowiskowych. Ze środków projektowych zostało utworzone także mieszkanie wspomagane skierowane dla 2 osób, poprzez przekształcenie mieszkania należącego do zasobów gminnych. Mieszkania wspomagane są formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Świadczone są w nim usługi bytowe, praca socjalna oraz

pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w codziennym funkcjonowaniu i realizacji kontaktów społecznych, w celu utrzymania lub rozwijania niezależności osoby na poziomie jej psychofizycznych możliwości. Do innych zadań, które udało się zrealizować na terenie Gminy w zakresie szeroko pojętego wsparcia osób z niepełnosprawnościami i innych osób zależnych z różnych powodów, a także ich rodzin należą:

- organizacja szkolenia dla 20 opiekunów faktycznych osób zależnych, mającego na celu podniesienie ich kompetencji w zakresie opieki nad podopiecznymi,
- uruchomienie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- wprowadzenie usługi „taxi społecznego”, umożliwiającej dojazd osób niesamodzielnych lub ograniczonej mobilności do urzędów oraz na rehabilitację,
- wprowadzenie usługi „złotej rączki” zapewniającej drobne naprawy remontowe dla osób potrzebujących wsparcia.

Opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami zamieszkujący gminę Wyrzysk mogli skorzystać z programu **„Opieka Wytchnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edukacja 2024”**, finansowanego z Funduszu Solidarnościowego. Program miał za zadanie odciążenie poprzez wsparcie w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. Dzięki tej formie wsparcia osoby zaangażowane w sprawowanie opieki pozyskiwały czas, który mogły przeznaczyć na odpoczynek i regenerację oraz załatwienie niezbędnych spraw. W 2024 roku w formie opieki dziennej w miejscu zamieszkania nad dziećmi i dorosłymi osobami z niepełnosprawnościami skorzystało 14 rodzin. Łącznie udzielono 240 godzin wsparcia na 1 uczestnika Programu, w okresie od maja do listopada 2024 roku.

Na terenie gminy Wyrzysk funkcjonuje **Dom Pomocy Społecznej w Falmierowie**, który jest placówką zapewniającą usługi w zakresie potrzeb bytowych oraz opiekuńczych w formie całodobowej, dla 80 dorosłych kobiet z niepełnosprawnością intelektualną.

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:

Dorośli mieszkańcy

- co piąty badany mieszkaniec zadeklarował, że ma codzienny kontakt z osobami z niepełnosprawnościami (20%),
- średnio co trzeci badany ocenił pozytywnie możliwość przemieszczania się osób niepełnosprawnych, starszych oraz z małymi dziećmi (31,9%), natomiast zdaniem co czwartego w przestrzeni publicznej Gminy występują bariery architektoniczne (25,6%).

Zdrowie psychiczne

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Zdrowie psychiczne jest dynamicznym stanem wewnętrznej równowagi, która umożliwia osobom wykorzystywanie ich umiejętności w harmonii z uniwersalnymi wartościami społecznymi. Podstawowe umiejętności poznawcze i społeczne, zdolność rozpoznawania, wyrażania i modulowania własnych emocji, a także współczucia dla innych, elastyczność i zdolność radzenia sobie z niekorzystnymi zdarzeniami w życiu i pełnienia funkcji w rolach społecznych, a także harmonijny związek między ciałem, a umysłem to istotne składniki zdrowia psychicznego, które przyczyniają się w różnym stopniu do stanu równowagi wewnętrznej. Według tej definicji równowaga wewnętrzna jest uważana za „stan dynamiczny” głównie w celu odzwierciedlenia faktu, że różne okresy życia człowieka (dojrzewanie, rodzicielstwo, przejście na emeryturę) naruszają ową równowagę i mogą wymagać zmian⁹.

Dotarcie do wiarygodnych danych dotyczących zdrowia psychicznego zazwyczaj stwarza wiele problemów. Dzieje się tak ponieważ termin „zdrowie psychiczne” jest bardzo płynny i zawierają się w nim inne problemy społeczne.

Dla mieszkańców Gminy świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Usługi te przeznaczone są dla osób dorosłych i dzieci, wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chorych psychicznie (wykazujących zaburzenia psychiatryczne), upośledzonych umysłowo, osób wykazujących inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. Na przestrzeni lat 2022-2024 roku z tego rodzaju świadczeń w gminie Wyrzysk nie skorzystał żaden mieszkaniec.

Uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych na terenie gminy Wyrzysk mogą skorzystać ze wsparcia świadczonego przez psychologów szkolnych. Ponadto, w zakresie pomocy pedagogicznej i psychologicznej dzieciom i młodzieży borykającym się z problemami w nauce i zachowaniu, wsparcia udziela Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wyrzysku. Warto zaznaczyć, że pomiędzy PPP a szkołami i przedszkolami funkcjonującymi na terenie Gminy zachodziła ścisła współpraca. Istotnymi działaniami w zakresie wspierania zdrowia

⁹ www.psychiatriapolska.pl

psychicznego dzieci i młodzieży są także różnego rodzaju formy profilaktyki, prowadzone w placówkach oświatowych. W 2024 roku należały do nich m.in.:

- projekt pn. „Szkoła dostępna dla wszystkich”, oferujący konsultacje z zakresu psychiatrii dzieci i młodzieży, psychiatrii dorosłych, psychoterapii dzieci i młodzieży oraz psychoterapii dorosłych,
- cykl zajęć na temat zdrowia psychicznego dzieci w ramach projektu „Młode Głowy – otwarcie o zdrowiu psychicznym”,
- Program Edukacyjny „Mamo, Tato, co Wy na to?”, w ramach którego zwrócono uwagę rodziców i opiekunów dzieci 5-6 letnich na specyfikę ich rozwoju, istotę zmian fizycznych i psychicznych, których doświadczają, ze szczególnym naciskiem na ich potrzeby, słabości i kryzysy,
- warsztaty wychowawczo-rozwojowe dla uczniów klas 1-8 z psychologiem i neurodydaktykiem,
- zajęcia z psychologiem w klasach 2 i 4 pn. „Poznaj swoje supermoce”,
- zajęcia z psychologiem w klasach 5 pn. „Bądź dla siebie dobry”,
- warsztaty dla klas VI-VIII: Konstruktywna komunikacja kluczem do dobrostanu psychicznego.

W zakresie wsparcia osób dorosłych, w MGOPS w Wyrzysku w 2024 roku zatrudniony był psycholog, który świadczył pomoc dla łącznie 96 osób z 49 rodzin. Wsparcie udzielane było m.in. w obszarze przemocy domowej, jak i innych problemów.

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:

Dorośli mieszkańcy

- wśród znacznej części badanych mieszkańców występują problemy natury emocjonalnej i psychicznej,
- niemal wszyscy badani odczuwają smutek i przygnębienie (93,3%), w tym po 20,0% przyznało, że pojawia się to codziennie i kilka razy w tygodniu,
- 82,8% ankietowanych twierdzi, że jest przeciążonych obowiązkami zawodowymi i domowymi, a w przypadku 17,8% badanych występuje to codziennie,
- 87,0% respondentów doświadcza problemów ze snem, a blisko co piąty zmaga się z tym codziennie,

- 75,0% respondentów deklaruje odczuwanie samotności, w tym 20,5% co najmniej kilka razy w miesiącu, a co czwarty badany – codziennie.

Uczniowie

- Zdecydowana większość respondentów oceniło swoje samopoczucie w ciągu ostatniego miesiąca przed badaniem na poziomie średnim lub dobrym. Na skali od 1 do 10, najwięcej osób wskazało ocenę 7 (21,7%), a następnie 9 (15,7%) oraz 8 (14,5%),
- najważniejszym czynnikiem wpływającym na samopoczucie ankietowanych okazały się kontakty z rówieśnikami i znajomymi — wskazał je co trzeci respondent (30,4%). Na drugim miejscu znalazła się szkoła, sprawdziany i oceny (19,1%), a na trzecim rodzina i relacje rodzinne (11,7%),
- ponad połowa młodych mieszkańców miasta i gminy Wyrzysk zadeklarowała, że ma dobry kontakt z uczniami w swojej szkole (63,8%), z kolei w przypadku dobrych relacji z rodzicami, było to 83,8% respondentów,
- blisko co piąty badany nie jest pewien czy ma osobę, do której mógłby się zwrócić o pomoc, z kolei 11,6% ankietowanych twierdzi, że nie ma takiej osoby w jej otoczeniu.

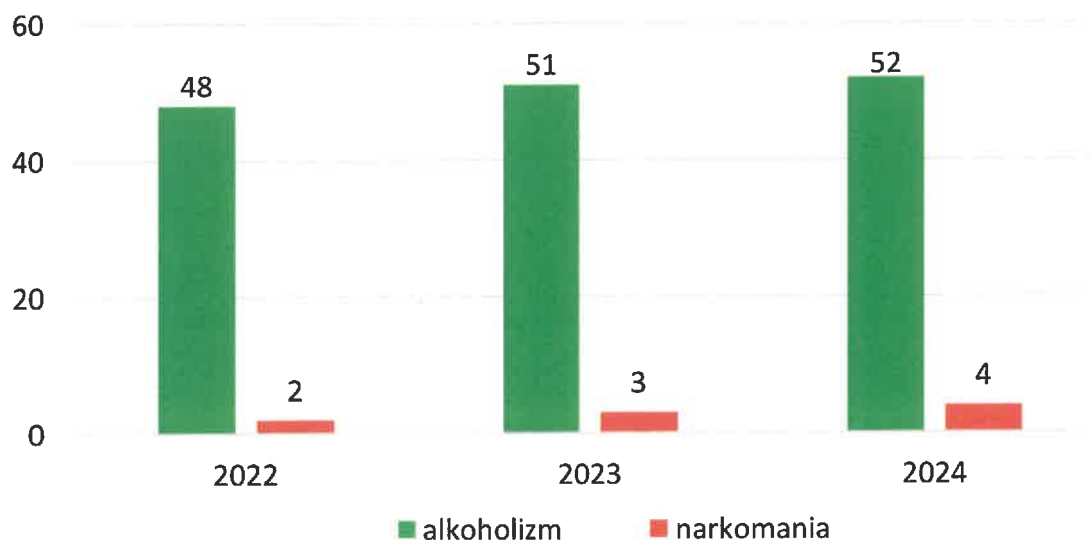
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Alkoholizm jest problemem zdrowotnym i społecznym. Specjaliści z różnych profesji poszukują sposobu rozwiązywania tego problemu. Chcą poznać przyczyny powstawania alkoholizmu i działania, które mogłyby zapobiec rozprzestrzenianiu się tego zjawiska. Uzależnienie od alkoholu jest uznawane za chorobę, jako że spełnia trzy zasadnicze kryteria. Pierwsze kryterium dotyczy naruszonej równowagi między zdrowiem, a patologią. Drugim kryterium jest swoista etiologia uzależnienia. Trzecim wskaźnikiem choroby są zmiany patologiczne, w których obecny jest czynnik fizyczny¹⁰.

W 2024 roku z pomocy MGOPS w Wyrzysku z powodu uzależnienia od alkoholu skorzystały 52 rodziny. Można zauważyć, że na przestrzeni lat 2022-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy i wsparcia z powodu alkoholizmu systematycznie wzrastała – o 8,3% w 2024 roku względem 2022 roku. W omawianym okresie rodziny z terenu Gminy korzystały także z pomocy społecznej z powodu narkomanii i w tym przypadku zachodziła podobna, wzrostowa tendencja. W 2022 roku były to 2 rodziny, w 2023 roku – 3 rodziny, z kolei w 2024 roku – 4 rodziny.

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

¹⁰ Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w MGOPS w Wyrzysku realizują szereg innych działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin, takich jak: kierowanie i sporządzanie wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrzysku o skierowanie na badanie przez biegłego, w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, pomoc rodzinom w sporządzaniu w/w wniosków, wskazywanie miejsc odbywania terapii odwykowej dla osób uzależnionych oraz miejsc terapii dla osób współuzależnionych, pomoc w znalezieniu miejsca w placówkach odbywania terapii oraz rejestracja, motywowanie do kontynuowania terapii odwykowej oraz pozostawania w trzeźwości itp.

Działaniami określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zajmuje się **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrzysku**. Zadania przez nią podejmowane wynikają między innymi z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Wyrzysk.

W 2024 roku Komisja liczyła 6 członków, którzy przeprowadzili wówczas rozmowy z 77 osobami mającymi problem z nadużywaniem alkoholu oraz 43 członkami ich rodzin. Wobec 4 osób wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego. W latach 2022-2024 dostrzegalne były wahania liczby osób uzależnionych, z którymi członkowie Komisji prowadzili rozmowy – w 2022 i 2024 roku było to po 77 osób, z w 2023 roku – 38 osób. W przypadku liczby dorosłych członków rodzin osób z problemem alkoholowym, w omawianym okresie nastąpił znaczny wzrost z 0 do 43 w 2024 roku. Liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, również się wahała, jednakże w 2023 roku ich liczba była najniższa.

Tabela 14. Działania GKRPA w gminie Wyrzysk w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba członków Komisji	6	6	6
liczba osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA prowadziła rozmowy	77	38	77
liczba członków rodzin osób z problemem alkoholowym, z którymi GKRPA prowadziła rozmowy	0	14	43
liczba osób, wobec których wystąpiono do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	10	1	4

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za rok 2022, 2023 i 2024

W 2024 roku oraz w latach poprzednich na terenie gminy Wyrzysk funkcjonował **Punkt Informacyjno-Konsultacyjny**, działający ze środków pochodzących z koncesji przyznawanych na sprzedaż napojów alkoholowych. Jego zadaniem jest wsparcie osób w kryzysach, w szczególności zmagających się z problemem uzależnień oraz uwikłanych w przemoc domową. W omawianym roku Punkt był czynny średnio 20 godzin w miesiącu, a poradnictwo udzielane było przez specjalistę psychoterapii uzależnień.

W 2024 roku w PIK udzielono porad 213 osobom dotkniętym problemem alkoholowym, 59 osobom z problemem narkotykowym, 84 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem alkoholowym oraz 6 dorosłym członkom rodziny osoby z problemem narkotykowym. W przypadku liczby osób z problemem alkoholowym oraz członków ich rodzin, a także osób zmagających się z problemem narkotykowym korzystających ze wsparcia w PIK, w latach 2022-2024 dostrzegalne były wahania wartości. Liczba członków rodzin osób z problemem narkotykowym uległa wówczas znacznemu spadkowi. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 15. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
osoby z problemem alkoholowym	146	120	213
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem alkoholowym	77	100	84
osoby z problemem narkotykowym	77	20	59
dorośli członkowie rodziny osoby z problemem narkotykowym	77	19	6

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za rok 2022, 2023 i 2024

Ponadto, na terenie gminy Wyrzysk w 2024 roku i w latach poprzednich działalność prowadziły dwie samopomocowe grupy wsparcia dla osób z problemem alkoholowym. W ramach wsparcia osób współuzależnionych, w omawianym roku finansowano pracę terapeutyczną z rodziną, programy psychoterapii współuzależnienia oraz programy pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób z syndromem dorosłych dzieci alkoholików.

Istotnym elementem lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom jest realizacja programów i innych działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci i młodzieży szkolnej. W latach 2023-2024 w szkołach funkcjonujących na terenie gminy Wyrzysk nie prowadzono programów o potwierdzonej skuteczności, tj. programów rekomendowanych w ramach

Systemu Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego prowadzonego przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, Ośrodek Rozwoju Edukacji, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Takie programy zorganizowano jednak w 2022 roku, a należały do nich „Archipelag Skarbów”, w którym wzięło udział 60 uczniów i 3 nauczycieli/wychowawców oraz „Debata”, w którym uczestniczyło 60 uczniów i 2 nauczycieli/wychowawców. W 2022 roku realizowano również inne programy profilaktyczne z obszaru profilaktyki uniwersalnej, finansowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Liczba ich uczestników wyniosła wówczas 839 uczniów, 30 nauczycieli/wychowawców oraz 20 rodziców.

W 2024 roku realizowano inne formy profilaktyki skierowane do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, w tym m.in.:

- działania edukacyjne na terenie szkół z tematyki dotyczącej skutków prawnych i zdrowotnych posiadania i/lub przyjmowania substancji psychoaktywnych,
- dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży,
- zakup i dystrybucja materiałów informacyjnych i edukacyjnych z zakresu promocji zdrowych nawyków, profilaktyki zażywania innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych, w tym, wydawnictw, prasy do realizacji działań z zakresu problematyki uzależnień,
- promocja wśród lokalnej społeczności zdrowego, wolnego od uzależnień stylu życia, aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego, w tym organizowanie i finansowanie warsztatów, spotkań, seminariów i konkursów,
- prowadzenie lokalnych działań informacyjno-edukacyjnych na temat uzależnień i zjawiska przemocy domowej, w tym przemocy wobec dzieci,
- wspieranie działań zmierzających do ograniczenia dostępności różnych substancji psychoaktywnych, działań w kierunku ograniczenia dostępności alkoholu, we współpracy ze służbami miejskimi.

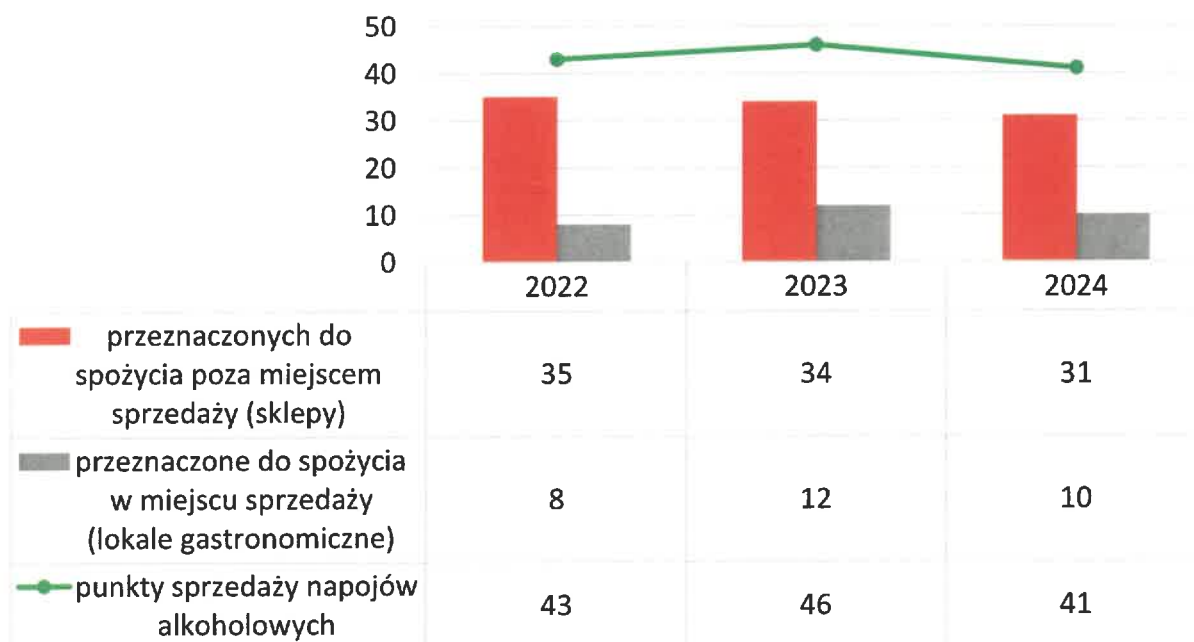
Znaczącą rolę w systemie profilaktyki pełnią również funkcjonujące na terenie gminy Wyrzysk placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, prowadzone w formie świetlic środowiskowych w Wyrzysku i Osieku nad Notecią.

Na efektywność lokalnego systemu przeciwdziałania uzależnieniom wpływa jakość pracy osób zawodowo zajmujących się tym obszarem, ale również sytuacja dotycząca dostępności alkoholu i innych substancji psychoaktywnych na terenie Gminy. W 2024 roku członkowie GRKPA uczestniczyli w szkoleniach mających na celu podniesienie ich kompetencji. Zrealizowano także szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych. Gmina Wyrzyk prowadzi również działania kontrolno-interwencyjne w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W 2024 roku skontrolowano 10 punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

W dalszej części przedstawione zostały dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w gminie Wyrzyk. W latach 2022-2024 ogólna liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy ulegała wahaniom – w 2022 roku wyniosła 43, w 2023 roku – 46, z kolei w 2024 roku – 41. W 2024 roku wśród 41 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, znajdowało się 31 przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy) oraz 10 przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokal gastronomicznych).

Wykres 18. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wyrzyk na przestrzeni lat 2022-2024

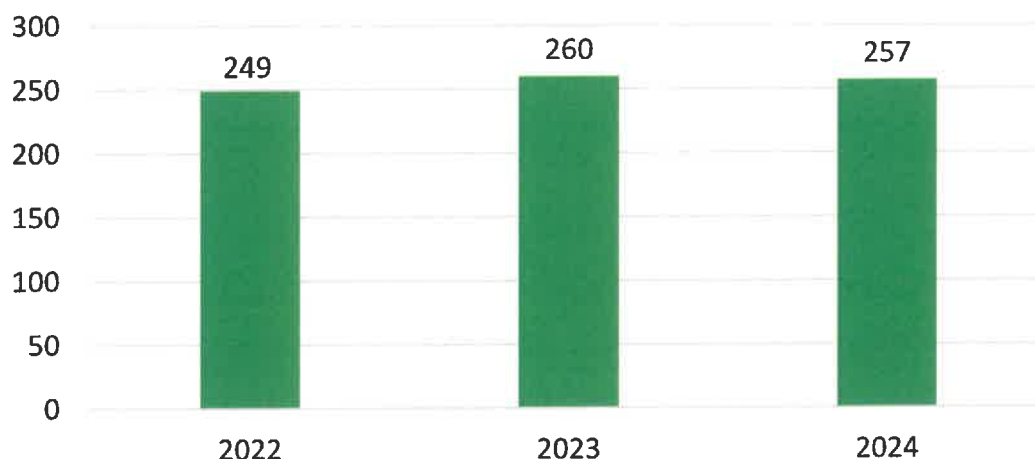

Źródło: Sprawozdania z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za rok 2022, 2023 i 2024

Kolejną analizowaną kwestią dotyczącą rynku napojów alkoholowych jest liczba dorosłych mieszkańców przypadających na jeden punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wyrzysk. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba ta wahała się – w 2022 roku wyniosła 249 osób, w 2023 roku – 260, z kolei w 2024 roku było to 257 osób.

Wykres 19. Liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wyrzysk w latach 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz Sprawozdań z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za rok 2022, 2023 i 2024 rok

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:

Dorośli mieszkańcy

- 73,9% ankietowanych dostrzega codziennie nadmierne korzystanie z Internetu przez osoby w ich otoczeniu, z kolei w przypadku nadmiernego użytkowania telefonu jest to 76,1% respondentów,
- w opinii 11,9% badanych mieszkańców, uzależnienia od alkoholu, narkotyków i dopalaczy stanowią problem, z którym mierzą się mieszkańcy Gminy, natomiast według 6,7% jest to uzależnienie od Internetu,
- blisko połowa respondentów dostrzega problem nadużywania alkoholu w miejscach publicznych (41,3%), zdaniem co czwartego jest to duży i powszechny problem (26,0%).

Przeciwdziałanie przemocy domowej

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Przemoc domowa jest jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania wielu działań przeciwdziałających temu zjawisku. W świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domowa to „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przemoc jest jednym ze zjawisk współwystępujących z innymi problemami funkcjonowania rodziny. W celu rozwiązania problemu przemocy konieczne jest podejmowanie interwencji socjalnej i psychologicznej, niezależnie od możliwości wdrożenia czynności prawnych. Działaniami mającymi na celu przeciwdziałanie przemocy domowej w gminie Wyrzysk zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, który powołuje Burmistrz Wyrzyska. Tworzą go przedstawiciele: Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku, Komisariatu Policji w Wyrzysku, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrzysku oraz placówek oświatowych znajdujących się na terenie gminy Wyrzysk oraz Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Chodzieży. Obsługę organizacyjno-techniczną zapewnia Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrzysku.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

1. Zespół interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej.
2. Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3-5, w szczególności przez:
 - 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym,
 - 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,
 - 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
 - 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
 - 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
 - 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
 - 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
 - 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a,
 - 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
 - 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119).

Jedną z analizowanych kwestii są dane statystyczne dotyczące Zespołu Interdyscyplinarnego. W celu bezpośredniej pracy z rodzinami, w których dochodzi do zachowań przemocowych, w ramach Zespołu powoływane są grupy diagnostyczno-pomocowe (do 2023 roku grupy robocze). W 2024 roku ZI spotkał się 6 razy, funkcjonowało wówczas 28 grup diagnostyczno-pomocowych, które odbyły 121 posiedzeń. Liczba spotkań Zespołu wzrosła w 2024 roku o 2 względem roku 2022 i 2023. W przypadku liczby ich posiedzeń dostrzegalny był systematyczny spadek w latach 2022-2024, który ukształtował się na poziomie 9,7%.

Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące funkcjonujących grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024

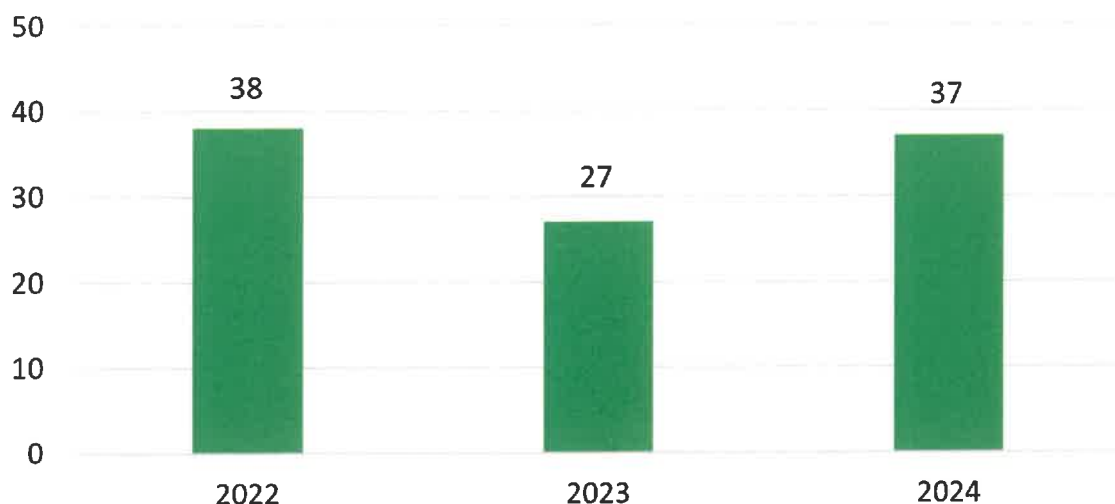
wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	6
liczba spotkań grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych	134	124	121

Źródło: Sprawozdanie Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku z działalności Ośrodka za 2022, 2023 i 2024 rok oraz potrzeb w zakresie pomocy społecznej

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów wyżej wymienionych, realizują procedurę „Niebieskie Karty” w ramach powołanych grup diagnostyczno-pomocowych, w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach do Zespołu Interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta – A” w przypadku powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy.

W 2024 roku na terenie gminy Wyrzysk wszczęto 37 procedur „Niebieskie Karty”. Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można było wahania liczby uruchamianych procedur – wzrost o 37,0% względem 2023 roku oraz spadek o 2,6% w porównaniu do roku 2022.

Wykres 20. Liczba procedur „Niebieskie Karty” realizowanych w gminie Wyrzysk na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: Sprawozdanie Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku z działalności Ośrodka za 2022, 2023 i 2024 rok oraz potrzeb w zakresie pomocy społecznej

Przemoc domowa to problem, który dotyka różnorodne grupy społeczne, niezależnie od płci, wieku, poziomu wykształcenia, zajmowanej pozycji społecznej czy też zawodu. W 2024 roku na terenie gminy Wyrzysk, pomocą w ramach procedury „Niebieskie Karty” zostało objętych 20 kobiet doświadczających przemocy, 11 dzieci oraz 6 mężczyzn. W tym samym roku w stosunku do 6 osób wydano nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania.

W przypadku zagrożenia życia lub zdrowia dziecka, podejmowana jest interwencja z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, której dokonują wspólnie pracownik socjalny, funkcjonariusz Policji oraz lekarz, pielęgniarka lub ratownik medyczny. Interwencja polega na zapewnienie dziecku ochrony poprzez umieszczenie go u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115§ 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks karny, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Przeciwdziałania przemocy domowej jest także obszarem działalności innych instytucji i służb funkcjonujących na terenie Gminy. MGOPS w Wyrzysku udziela wsparcia osobom i rodzinom w przezwyciężaniu kryzysowych sytuacji życiowych, w tym również związanych z przemocą domową. Pomoc w postaci pracy socjalnej, interwencji kryzysowej, pomocy finansowej oraz poradnictwa, udzielana jest wszystkim osobom wykazującym potrzebę wsparcia, bez względu na sytuację dochodową. Psycholog zatrudniony w MGOPS w Wyrzysku w 2024 roku prowadził pracę z 96 osobami z 49 rodzin, w ramach prowadzonych

procedur „Niebieskie Karty” oraz innych problemów. Pracownik socjalny świadczący wsparcie w Punkcie Informacyjnym przy MGOPS, w 2024 roku udzielił porad 35 osobom uwikłanym w problem przemocy domowej.

Istotne są także działania podejmowane przez GKRPA w Wyrzysku, która w omawianym roku podjęła rozmowy motywacyjne z 2 osobami stosującymi przemoc w związku z nadużywaniem alkoholu oraz skierowała je na leczenie odwykowe. Skierowano również 9 osób na badanie w przedmiocie uzależnienia¹¹.

W ramach wspierania rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej, ważnym elementem jest prowadzenia działań wobec osób stosujących przemoc. W związku z powyższym ZI w Wyrzysku kieruje je do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych. Podstawowym celem programów jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc domową, a w rezultacie powstrzymanie ich od tego rodzaju zachowań i zakończenie przemocy domowej w środowisku rodzinnym, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli zachowań agresywnych. W 2024 roku skierowano 4 osoby, a tylko 1 osoba go ukończyła. W związku z nowelizacją ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, osoba stosująca przemoc domową ma obowiązek ukończenia programu, a niedostosowanie się do nakazu jest traktowane jako wykroczenie.

Profilaktyka społeczna jest ważnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy domowej. W gminie Wyrzysk podejmowane są działania mające na celu podniesienie świadomości i wrażliwości społeczności lokalnej na temat tego zjawiska, a także zwiększenie wiedzy w zakresie oferty pomocowej. W 2024 roku placówki oświatowe we współpracy z MGOPS w Wyrzysku zrealizowały działania edukacyjne skierowane do dzieci i młodzieży w zakresie psychologii konfliktów, radzenia sobie ze stresem, wspierania rozwoju nieagresywnych sposobów rozwiązywania konfliktów społecznych i rodzinnych, a także różnego rodzaju zajęcia pozaszkolne. Placówki oświatowe realizują działalność profilaktyczną i interwencyjną w kontekście przeciwdziałania przemocy także poprzez organizację spotkań z kuratorami i psychologami, prowadzenie zajęć wychowawczych oraz realizację programów profilaktycznych w szkołach. W omawianym roku Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej po raz kolejny dołączył do Kampanii 19 dni przeciwko przemocy i krzywdzeniu dzieci i młodzieży, której autorem jest Women’s World Summit Foundation.

¹¹ Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 za 2024 rok

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:**Dorośli mieszkańcy**

- deklarowanie występowania różnych form przemocy w środowiskach ankietowanych, jednakże jest to zjawisko sporadyczne,
- połowa respondentów przyznała, że doświadcza przemocy domowej (53,3%), a co piąty zadeklarował, że dochodzi do tego kilka razy w miesiącu (22,2%),
- łącznie 62,3% ankietowanych stwierdziło, że zdarza im się doświadczać przemocy w miejscu pracy lub w szkole,
- 62,2% badanych doświadcza/doświadczyło cyberprzemocy,
- blisko połowa badanych przyznała, że zdarza im się stosować przemoc (48,9%).

Uczniowie

- część uczniów deklaruje, że spotyka się w swoim otoczeniu z różnymi formami przemocy, takimi jak: przemoc fizyczna (5,2%), bójki i przepychanki (9,1%), przezywanie (14,0%), wulgaryzmy (14,0%), agresja słowna (11,1%) oraz agresja w Internecie (6,0%). Na tej podstawie można stwierdzić, że w otoczeniu badanych uczniów dominuje przemoc psychiczna i rówieśnicza,
- zdecydowana większość respondentów czuje się bezpiecznie w swoim domu (90,6%) poczucie bezpieczeństwa w swojej miejscowości zadeklarował mniejszy odsetek badanych (63,4%), z kolei w przypadku szkoły jest to niecała połowa ankietowanych. Warto podkreślić, że blisko co czwarty uczeń nie czuje się bezpiecznie w swojej szkole (23,8%), a co trzeci ma trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi (30,6%).

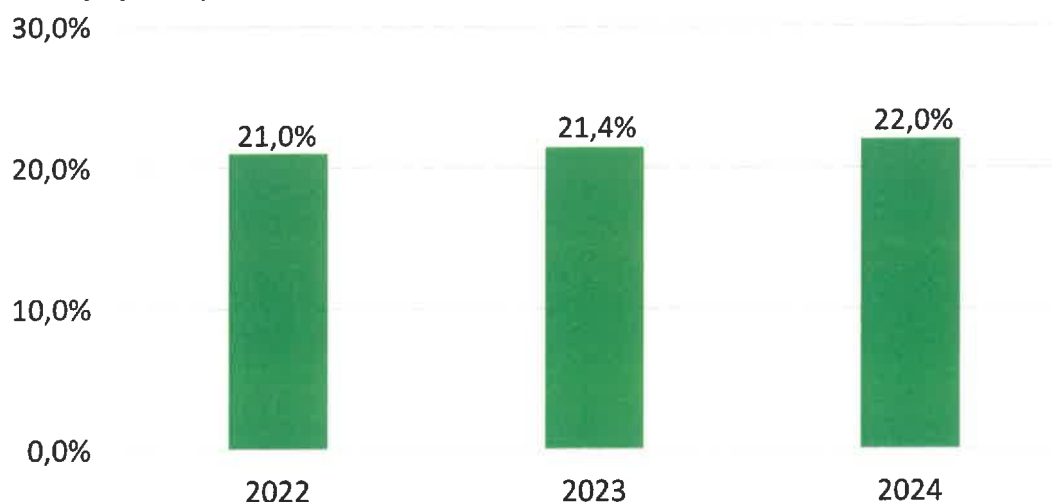
Aktywność i integracja społeczna seniorów

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Aktywność i integracja społeczna seniorów stanowią niezwykle ważny i wymagający obszar dla polityki społecznej. Dzięki postępowi medycznemu żyjemy coraz dłużej, coraz dłużej chcemy być aktywni i korzystać z życia w pełni. Pomimo tego w starszych osobach często nie dostrzega się potencjału i korzyści płynących dla społeczności lokalnej. Należy pamiętać, że to właśnie seniorzy dzięki swej wiedzy i życiowemu doświadczeniu mogą stanowić niezwykle cenne źródło nauki dla młodych pokoleń. Równie często projektując infrastrukturę rekreacyjną pomija się potrzeby osób starszych, co negatywnie wpływa na ich samopoczucie, a co za tym idzie – na ich odbiór przez resztę społeczeństwa. Należy kreować zupełnie nowy wizerunek osoby starszej – jako osoby aktywnej, sprawnej i będącej pełnoprawnym członkiem Gminy.

Na przestrzeni ostatnich lat można zauważyć wzrost udziału osób, które ukończyły 60 lat, w populacji ogólnej. Zjawisko to nazywane starzejącym się społeczeństwem ma miejsce zarówno w Polsce, jak i w większości uprzemysłowionych krajów. Niesie to za sobą konieczność intensyfikacji działań skierowanych w stronę wsparcia i integracji seniorów. W gminie Wyrzysk odsetek osób będących w wieku poprodukcyjnym w 2024 roku wyniósł 22,0%, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2022 o 1,0 pp. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejny wykres.

Wykres 21. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Wyrzysk na przestrzeni lat 2022-2024

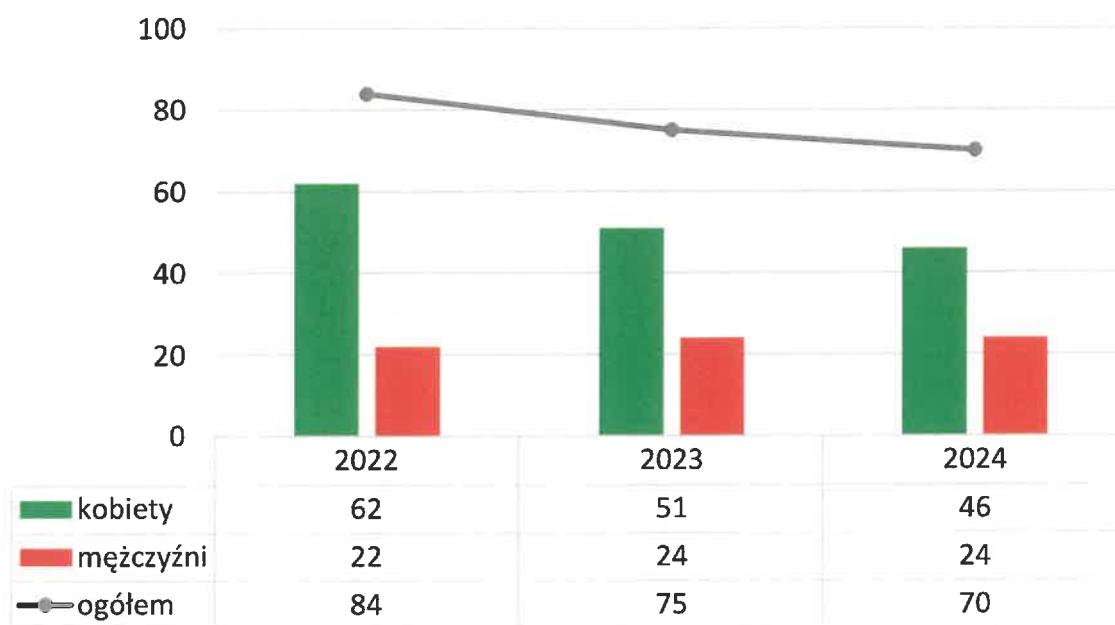

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ogólna liczba osób w wieku poprodukcyjnym, korzystających z pomocy i wsparcia MGOPS w Wyrzysku wyniosła w 2024 roku 70. 65,7% stanowiły kobiety (46 osób), natomiast pozostałe 34,3% to mężczyźni (24 osoby). Na przestrzeni lat 2022-2024 dostrzec można spadek w zakresie liczby korzystających z pomocy społecznej mieszkańców Gminy będących w wieku poprodukcyjnym, który ukształtował się na poziomie 16,7% (2024 rok względem 2022 roku). Szczegółowe dane w tym zakresie prezentuje kolejny wykres.

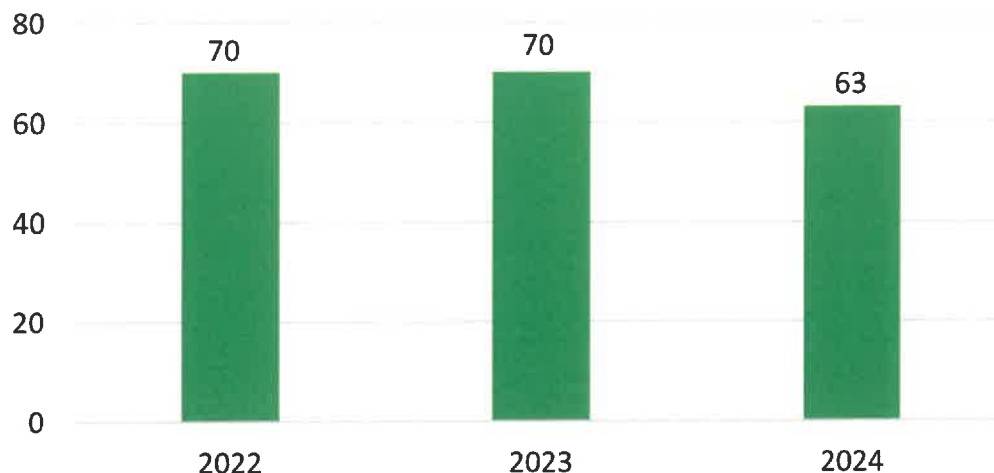
Wykres 22. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Osoba, która ukończyła 75 rok życia, jest uprawniona do dodatku pielęgnacyjnego bez potrzeby weryfikowania jej stanu zdrowia w drodze badania lekarza orzecznika ZUS, jak ma to miejsce wobec pozostałej grupy uprawnionych. W 2024 roku z zasiłku pielęgnacyjnego skorzystało 63 mieszkańców po 75 roku życia, zamieszkujących gminę Wyrzysk. Na przestrzeni lat 2022-23 dostrzec można było nieznaczne wahania w tym zakresie, natomiast w 2024 roku odnotowano najniższą liczbę beneficjentów tego rodzaju świadczenia.

Wykres 23. Liczba świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

Kluczowym zasobem w zakresie wsparcia seniorów są domy pomocy społecznej, świadczące usługi opiekuńcze, bytowe, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności, które nie są zdolne do samodzielnej egzystencji. Kierowanie do DPS i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca w Domu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Pobyt w domu pomocy społecznej jest odpłatny do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności: mieszkaniowie domu (nie więcej niż 70% jego dochodu), małżonek, zstępni przed wstępnymi oraz gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Z obowiązku tego zwolnieni są małżonek, zstępni i wstępni, których dochód nie przekracza 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

W latach 2022-2024 liczba mieszkańców, za których pobyt w DPS poniosła odpłatność gmina Wyrzysk, ulegała wahaniom – w 2024 roku było to 28 osób, czyli o 1 mniej w porównaniu do 2023 roku i o 4 osoby więcej względem 2022 roku. W przypadku kwoty świadczeń przeznaczanej na ten cel widoczny był systematyczny wzrost, osiągając w 2024 roku wartość 1 152 807 zł. Ma to związek ze wzrostem kosztów utrzymania mieszkańców. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 17. Dane dotyczące pobytu mieszkańców gminy Wyrzysk w domach pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób przebywających w DPS na koniec roku	24	29	28
kwota świadczeń [w złotych]	842 522	1 049 050	1 152 807

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2023 i 2024 rok

Na terenie gminy Wyrzysk realizowane są działania ukierunkowane na aktywizację i integrację najstarszych członków społeczności, m.in. w ramach programu „Usługi społeczne w Gminie Wyrzysk” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Na podstawie projektu w Gminie funkcjonują 2 **Kluby Seniora w miejscowościach Wyrzysk oraz Osiek nad Notecią**, z których oferty korzysta łącznie 80 osób w wieku senioralnym. W placówkach organizowane są różne formy pracy z seniorami, takie jak warsztaty, zajęcia, aktywność ruchowa oraz spotkania integracyjne. W gminie Wyrzysk podejmowane są także mniejsze inicjatywy, m.in. działania międzypokoleniowe we współpracy z lokalnymi placówkami oświatowymi.

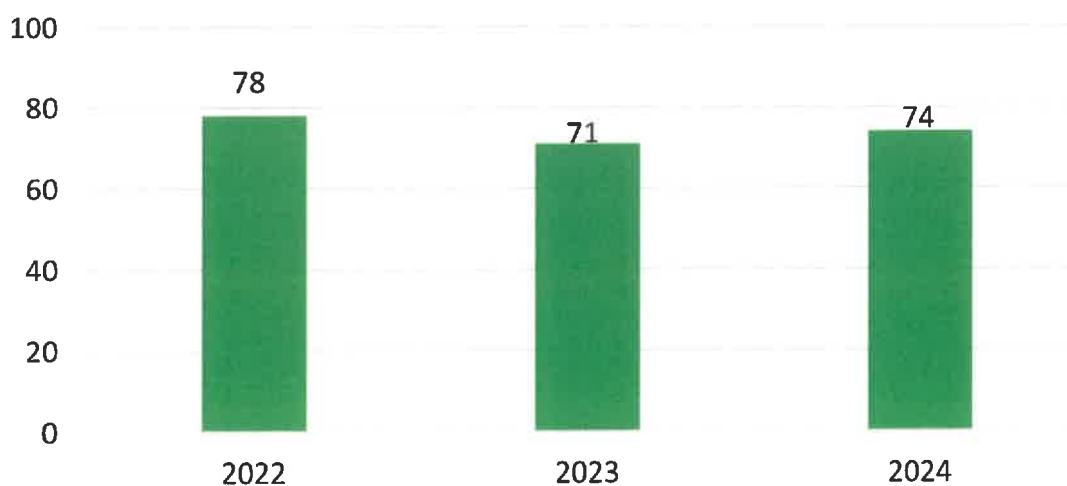
Promocja zatrudnienia, reintegracja zawodowa i społeczna osób podlegających wykluczeniu społecznemu

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Wśród głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej znajduje się bezrobocie. Bezrobocie, w szczególności długotrwałe (przekraczające 12 miesięcy) jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu i przestępczość.

W 2024 roku liczba rodzin korzystających ze wsparcia Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku z powodu bezrobocia kształtowała się na poziomie 74, co oznacza, że w stosunku do 2022 roku odnotowano spadek o 4 rodziny i wzrost o 3 rodziny w porównaniu do 2023 roku.

Wykres 24. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024

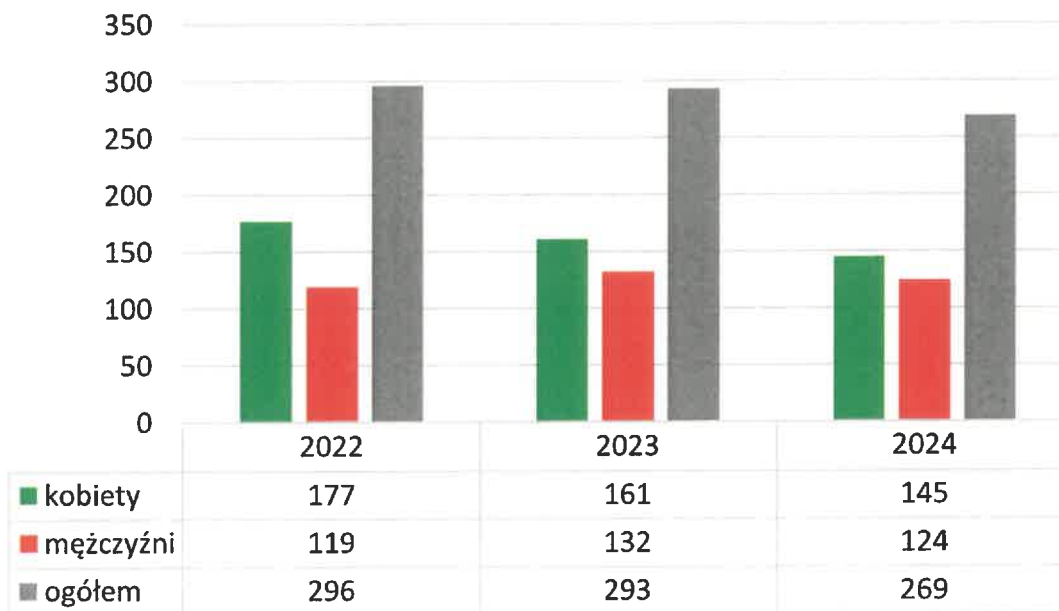

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

Na koniec 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pile Filia w Wyrzysku, zarejestrowanych było łącznie 269 mieszkańców gminy Wyrzysk, co oznacza spadek względem 2022 roku na poziomie 9,1%. Pod względem płci występowała nieznaczna dysproporcja – pozostających bez pracy mężczyzn było w 2024 roku mniej niż kobiet (liczba kobiet – 145, liczba mężczyzn – 124).

Wykres 25. Mieszkańcy gminy Wyrzysk zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Rozpatrując kwestię liczby bezrobotnych osób z podziałem na grupę wiekową można zauważyć, że na przestrzeni lat 2022-2024 widoczny był wzrost udziału osób mających mniej niż 25 lat oraz więcej niż 50 lat w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy. W 2024 roku osoby do 25 roku życia, zarejestrowane w PUP jako bezrobotne stanowiły aż 21,1% ogółu, z kolei osoby w wieku powyżej 50 lat – 30,5%. Udział osób w wieku mniej niż 30 lat wyniósł w 2024 roku 32,0%, co oznacza spadek względem lat 2022-2023 o 1,8 pp. Szczegółowe dane przedstawia kolejna tabela.

Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Wyrzysk w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024

kategoria wiekowa	31 grudnia 2022		31 grudnia 2023		31 grudnia 2024	
	Liczba osób	%	Liczba osób	%	Liczba osób	%
do 25 roku życia	55	18,6	61	20,8	57	21,2
do 30 roku życia	100	33,8	99	33,8	86	32,0
powyżej 50 roku życia	69	23,3	77	26,3	82	30,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Zjawisko długotrwałego bezrobocia występuje w przypadku osoby zarejestrowanej w urzędzie pracy jako bezrobotnej przez okres powyżej 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Jest to zjawisko niekorzystne z punktu widzenia rynku pracy, ponieważ najczęściej świadczy o tym, że bezrobotny nie ma zamiaru, czy możliwości podjęcia zatrudnienia bądź uzyskuje dochody z nielegalnych źródeł. Poniższa tabela przedstawia liczbę długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Wyrzysk oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy, w porównaniu do danych z całego powiatu pilskiego.

W przypadku Gminy dostrzegalne były wahania liczby osób długotrwale bezrobotnych w latach 2022-2024., podobnie jak ich udział w ogólnej liczbie osób pozostających bez zatrudnienia. W 2024 roku było to 112 osób długotrwale bezrobotnych, które stanowiły blisko połowę wszystkich osób zarejesrtowanych w PUP (41,6%). W powiecie pilskim udział osób długotrwale bezrobotnych wyniósł w 2024 roku 33,7%, co oznacza, że sytuacja w gminie Wyrzysk była mniej korzystna pod tym względem.

Tabela 19. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Wyrzysk oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu pilskiego na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie		2022	2023	2024
Gmina	liczba osób	127	110	112
	udział [%]	42,9%	37,5%	41,6%
Powiat	liczba osób	804	725	787
	udział [%]	36,6%	29,5%	33,7%

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Gmina Wyrzysk prowadzi współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w Pile w zakresie aktywizacji osób pozostających bez zatrudnienia, m.in. za pośrednictwem filii placówki funkcjonującej w Wyrzysku. PUP oferuje aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, do których należą m.in. prace społecznie użyteczne, staże, szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne itp., ale również podejmuje działania w zakresie promowania aktywności osób bezrobotnych w celu powrotu na rynek pracy poprzez upowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy, motywowanie do aktywnego poszukiwania zatrudnienia, kontrolę aktywnego poszukiwania zatrudnienia poprzez kartę pracy, pomoc w sporządzeniu CV i inne.

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:

Dorośli mieszkańcy

- co trzeci badany stwierdził, że największą wadą Gminy jest brak miejsc pracy (35,3%), z kolei co piąty uznał, że jest to brak komunikacji miejskiej, co można znacznie wpływać na wykluczenie komunikacyjne, w tym także problem bezrobocia (20,6%),
- zaledwie 8,2% badanych twierdzi, że znaczącym wyzwaniem, z którym mierzy się Gmina jest bezrobocie,
- ponad połowa badanych mieszkańców uważa, że ilość dostępnych miejsc pracy w dzielnicy, którą zamieszkują jest niewystarczająca (60,9%).

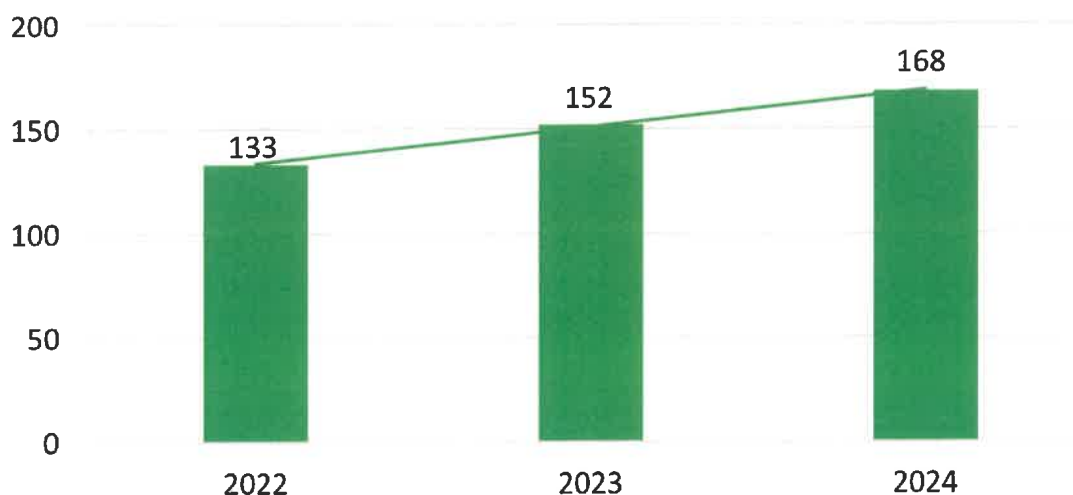
Wsparcie osób z problemem ubóstwa

Podstawowe informacje, skala problemu i działań interwencyjnych

Diagnozy w zakresie poziomu ubóstwa dokonano na podstawie danych statystycznych dotyczących liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyznanych świadczeń z pomocy społecznej. Ich zakres umożliwił zarówno opis stanu najbardziej aktualnego, jak również porównanie dynamiki zachodzących procesów poprzez porównanie zmian na przestrzeni lat. W tym celu analizie poddano liczbę osób, które uprawnione były do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione były do pomocy z tytułu ubóstwa. Konieczność korzystania z pomocy społecznej przez mieszkańców gminy Wyrzysk jest przeważnie spowodowana kilkoma czynnikami występującymi jednocześnie. Są to przede wszystkim bezrobocie, ubóstwo oraz długotrwała lub ciężka choroba. Niektóre z problemów społecznych dotyczących lokalną społeczność w sposób długotrwały, mogą prowadzić do wystąpienia ubóstwa, bądź też jego pogłębienia, jak np. bezrobocie czy uzależnienie i są ze sobą skorelowane.

Liczba rodzin zamieszkujących gminę Wyrzysk, którym została udzielona materialna pomoc społeczna z powodu ubóstwa na przestrzeni lat 2022-2024 ulegała systematycznemu wzrostowi. W 2022 roku z tego powodu z pomocy skorzystały 133 rodziny, w 2023 – 152, natomiast w 2024 roku – 168 rodzin, co oznacza, że wartość wzrostowa w omawianym okresie wyniosła 26,3%.

Wykres 26. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2022, 2023 i 2024 rok

W 2024 roku w gminie Wyrzysk zasiłek stały pobierały 82 osoby, zasiłek okresowy – 125 osób, a zasiłek celowy – 204 osoby. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba świadczeniobiorców zasiłku stałego uległa wzrostowi, w przypadku zasiłku okresowego była stosunkowo stała, z kolei liczba osób pobierających zasiłek celowy wahała się. Kwota świadczeń przeznaczona na zasiłki stałe wzrastała, a w przypadku zasiłków okresowych i celowych – ulegała wahaniom. MGOPS w Wyrzysku opłacał także składki na ubezpieczenie zdrowotne dla 79 osób pobierających zasiłki stałe. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 20. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024

rodzaj zasiłku	2022		2023		2024	
	liczba osób	kwota świadczeń [zł]	liczba osób	kwota świadczeń [zł]	liczba osób	kwota świadczeń [zł]
zasiłek stały	69	416 288	76	438 887	82	697 345
zasiłek okresowy	126	264 961	125	255 921	125	269 927
zasiłek celowy	213	229 402	182	212 230	204	285 148

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2023 i 2024

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrzysku realizuje program „Posiłek w szkole i w domu”, którego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, osób samotnych, w podeszłym wieku i osób z niepełnosprawnością.

W 2024 roku świadczenie pieniężne w ramach tego Programu przyznane zostało 138 osobom, natomiast niepieniężne w formie posiłku – 46 osobom. Wśród osób, które otrzymały wsparcie w formie posiłku w 2024 roku, 100% stanowiły dzieci. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób otrzymujących świadczenie pieniężne oraz niepieniężne ulegała wahaniom. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
świadczenie pieniężne	143	128	138
świadczenie niepieniężne	41	40	46

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2023 i 2024

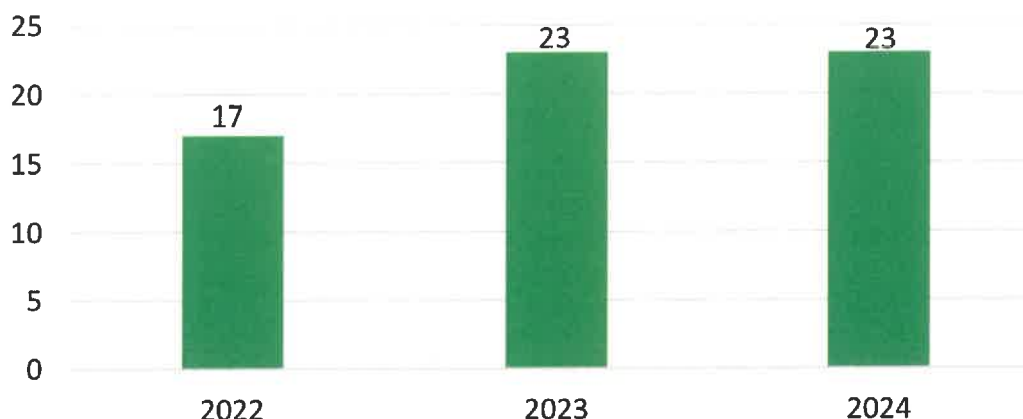
W 2024 roku i latach poprzednich, MGOPS w Wyrzysku wydawał także skierowania do objęcia wsparciem w ramach Programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 Podprogram 2024, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, który uzupełnia działania gmin realizowane w ramach systemu pomocy społecznej skierowane do osób w trudnej sytuacji życiowej. Osoby potrzebujące zakwalifikowane do odbioru żywności otrzymały artykuły spożywcze o przedłużonym terminie do spożycia. W 2024 roku tego rodzaju wsparcia skorzystało 823 mieszkańców Gminy. Żywność dostarczana była z Pileckiego Banku Żywności, a dystrybuowały ją osoby zatrudnione w MGOPS.

W zakresie zabezpieczenia podstawowych potrzeb lokalnej społeczności, MGOPS w Wyrzysku realizował również inne formy wsparcia takie jak przyznawanie dodatków mieszkaniowych, które zostały w 2024 roku wypłacone 173 gospodarstwom domowym w liczbie 1 587 świadczeń. Ośrodek realizował wówczas także zadania związane z rządowymi programami osłonowymi, w ramach których przyznano dodatek osłonowy w celu zniwelowania kosztów energii elektrycznej, gazu i żywności 971 gospodarstwom domowym. 881 gospodarstw otrzymało natomiast bon energetyczny, w formie jednorazowego dofinansowania do rachunków za energię elektryczną. Poza pomocą materialną, pracownicy socjalni udzielali poszkodowanym informacji na temat możliwych form wsparcia, pomagali w składaniu odpowiednich wniosków. Istotnym elementem wsparcia świadczonym przez MGOPS w Wyrzysku, wspierającym rodziny i osoby z przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, w tym wychodzeniu z ubóstwa i ograniczania wyuczonej bezradności jest praca socjalna. W 2024 roku pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku objęli tą formą wsparcia 226 rodzin z terenu gminy Wyrzysk.

Gmina Wyrzysk wypłacała także pomoc materialną dla uczniów o charakterze socjalnym, w formie stypendiów i zasiłków szkolnych. W 2024 roku 32 uczniów uczęszczających do szkół zlokalizowanych na terenie Gminy otrzymało stypendia szkolne, na które poniesiono koszty w kwocie 37 993,60 zł.

Bezpośrednio z ubóstwem wiąże się problem **bezdomności** – jest często zarówno przyczyną ubóstwa, jak i jego skutkiem. W 2023 i 2024 roku z pomocy i wsparcia MGOPS w Wyrzysku z powodu bezdomności skorzystały 23 osoby, tj. o 35,3% więcej względem 2022 roku.

Wykres 27. Liczba osób, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w latach 2022-2024

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2023 i 2024

Gmina Wyrzysk realizuje zadanie własne gminy w zakresie **udzielania schronienia osobom tego pozbawionym**, na podstawie porozumień ze schroniskami znajdującymi się na terenie innych gmin. W 2024 roku Gmina poniosła odpłatność za pobyt 13 osób w schroniskach dla osób bezdomnych, a na cel poniesiono wydatku rzędu 193 580 zł. Na przestrzeni lat 2022-2024 liczba osób, za których pobyt w schroniskach odpłatność ponosiła Gmina Wyrzysk ulegała nieznacznym wahaniom.

Tabela 22. Liczba osób bezdomnych, za których schronienie Gmina poniosła odpłatność oraz kwota przeznaczona na ten cel na przestrzeni lat 2022-2024

wyszczególnienie	2022	2023	2024
liczba osób bezdomnych	14	15	13
kwota odpłatności [w zł]	117 833	183 107	193 580

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2023 i 2024

Na terenie Gminy nie funkcjonuje schronisko, noclegownia, ogrzewalnia czy inna placówka prowadząca działalność na rzecz osób w kryzysie bezdomności. Realizacja kompleksowego wsparcia dla osób bezdomnych w Gminie opiera się głównie na współpracy z Pileskim Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR-MARKOT, która zapewniała m.in. schronienie osobom w kryzysie bezdomności. W ramach świadczonych usług, poza noclegiem zapewniano całodienne wyżywienie, odzież sezonową, podstawowe środki higieny oraz niezbędne leki. Z tej formy pomocy skorzystało łącznie 13 osób bezdomnych z gminy Wyrzysk, które znalazły schronienie w placówkach w Pile, Poznaniu, Gościejewie, Kotach, Białej k. Trzcianki i Rożnowicach.

Najważniejsze wnioski z badania przeprowadzonego w 2025 roku:**Dorośli mieszkańcy**

- 28,9% respondentów deklaruje, że nie dostrzega nigdy zjawiska bezdomności na terenie Gminy, z kolei połowa ankietowanych dostrzega je co najmniej kilka razy do roku,
- większość mieszkańców Gminy ocenia dobrze, bądź ma neutralny stosunek do swojej sytuacji materialnej i finansowej, zaledwie 2,2% badanych oceniło ją negatywnie.

CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Część programowa Strategii składa się z następujących elementów: misji i wizji rozwiązywania problemów społecznych, celów strategicznych i operacyjnych, zaplanowanych do realizacji działań, zakładanych rezultatów Strategii, sposobów aktualizacji, monitorowania i ewaluacji, ram finansowych oraz przepisów dotyczących wdrażania. Punktem wyjściowym dla przedstawionych w tej części prognoz, jest diagnoza sytuacji społecznej, będąca skutecznym narzędziem oceny uwarunkowań strategicznych. Przeprowadzona analiza przyniosła informacje niezbędne do podjęcia decyzji planistycznych i sformułowania kierunków rozwiązywania problemów społecznych.

Rysunek 3. Elementy procesu planowania strategicznego

Źródło: opracowanie własne

Misja i wizja rozwiązywania problemów społecznych

Wizja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny. Wizja rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy Wyrzysk została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów problemowych w części diagnostycznej. Sformułowanie wizji pozwala na zdefiniowanie misji, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza.

Rysunek 4. Wizja i misja Strategii

WIZJA

„Gmina Wyrzysk to wspólnota solidarnej i odpowiedzialnej współpracy, w której każdy mieszkaniec – niezależnie od wieku, sytuacji życiowej czy miejsca zamieszkania – ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa, dostęp do różnorodnych usług społecznych i możliwość rozwoju swojego potencjału. Lokalny system polityki społecznej funkcjonuje w sposób zintegrowany, oparty na partnerstwie międzysektorowym, zaangażowaniu mieszkańców oraz efektywnym wykorzystaniu lokalnych zasobów.”

MISJA

„Misją Strategii jest budowanie spójnego, otwartego i skutecznego lokalnego systemu polityki społecznej, który zapewnia mieszkańcom wsparcie adekwatne do ich potrzeb oraz sprzyja aktywizacji, integracji i włączeniu społecznemu. Strategia dąży do tworzenia warunków, w których mieszkańcy, instytucje i organizacje wspólnie działają na rzecz poprawy jakości życia, bezpieczeństwa socjalnego oraz rozwoju kapitału społecznego Gminy.”

Kierunki rozwiązywania problemów społecznych

W oparciu o wnioski wynikające z analizy danych dotyczących poszczególnych dziedzin sformułowano cele strategiczne, których realizacja da możliwość zredukowania niekorzystnych zjawisk społecznych. Dla każdego z celów strategicznych, wyznaczono cele operacyjne, przy których zaprezentowane zostały planowane zadania (kierunki działań). Przyczynią się one do realizacji celów strategicznych. Określone zostały także podmioty odpowiedzialne i współpracujące, wskaźniki realizacji zadań, zakładane rezultaty oraz źródła finansowania.

1. Wzmacnianie roli rodzin poprzez aktywne działania na ich rzecz oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży.

2. Włączenie społeczne seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im równego dostępu do odpowiednich dla ich potrzeb usług społecznych.

3. Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

4. Profilaktyka oraz podejmowanie zintegrowanych działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.

5. Promowanie zdrowia psychicznego i rozwój lokalnej sieci wsparcia w tym zakresie.

6. Podejmowanie działań w celu ograniczenia zjawiska bezrobocia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Cel strategiczny I. Wzmacnianie roli rodzin poprzez aktywne działania na ich rzecz oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny I. Rozwijanie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych wśród rodziców zamieszkujących Gminę				
Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze pomocy asystenta rodziny	Poprawa sytuacji rodzin mających trudności opiekuńczo-wychowawcze	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Zamieszczanie informacji na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych na temat rodzin wspierających	Funkcjonowanie rodzin wspierających na terenie Gminy	Liczba podjętych działań informacyjnych	MGOPS, UM	Budżet Gminy Budżet Państwa
Inicjowanie prowadzenia usług społecznych w zakresie wsparcia rodzin (np. warsztaty rodzicielskie, terapia rodzinna)	Podniesienie kompetencji wychowawczych rodziców z terenu Gminy Podniesienie jakości życia rodzin	Liczba rodziców korzystających z usług społecznych Liczba świadczonych form usług społecznych	MGOPS, placówki oświatowe, PWD, NGO, PPP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Zabezpieczenie pobytu dzieci z terenu Gminy w pieczy zastępczej	Poprawa sytuacji dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	MGOPS, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie bezpłatnego poradnictwa socjalnego, psychologicznego itp. dla rodzin	Podniesienie jakości życia rodzin	Liczba osób objętych poradnictwem	MGOPS, UM, PIK	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Rozpowszechnianie informacji dla rodzin na temat możliwości skorzystania z poradnictwa rodzinnego, psychologicznego i prawnego oraz uzyskania pomocy w przypadku doświadczenia problemów	Wzrost świadomości mieszkańców na temat możliwości uzyskania wsparcia na terenie Gminy	Liczba rozpowszechnionych informacji	MGOPS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Organizowanie szkoleń/warsztatów rozwijających kompetencje zawodowe pracowników instytucji zajmujących się wspieraniem rodziny	Podniesienie poziomu i jakości usług świadczonych w stosunku do rodzin	Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach Liczba zorganizowanych warsztatów/szkoleń	UM, PCPR, MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny II. Zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży oraz dostępu do aktywności organizowanych poza placówkami oświatowymi				
Inicjowanie utworzenia gminnego żłobka oraz rozwijanie infrastruktury placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3	Zapewnienie odpowiednich warunków do nauki i rozwoju dzieci	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3	UM, NGO, osoby i przedsiębiorstwa prywatne	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Kontynuowanie i rozwój działalności placówki wsparcia dziennego (Świetlica Środowiskowa w Wyrzysku) oraz inicjonowanie powstania kolejnych PWD w Gminie	Poprawa funkcjonowania społecznego dzieci i młodzieży, organizowanie zajęć pozalekcyjnych	Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem placówki	MGOPS, NGO, UM, GKRPA	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Organizowanie, wspieranie i promowanie imprez oraz wydarzeń adresowanych do rodzin z dziećmi	Wzrost integracji rodzin z dziećmi	Liczba zorganizowanych imprez	UM, MGOPS, GKRPA, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Współpraca z placówkami oświatowymi w celu dostosowywania podejmowanych działań do problemów występujących wśród dzieci, młodzieży oraz ich rodzin	Poprawa jakości i stopnia dostosowania usług skierowanych do dzieci i młodzieży	Liczba placówek, z którymi podjęto współpracę	UM, MGOPS, placówki oświatowe, PPP	Budżet Gminy
Wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży poprzez realizację działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych	Podnoszenie poziomu funkcjonowania psychospołecznego dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w różnego rodzaju działaniach realizowanych przez m.in. placówki oświatowe (np. zajęcia edukacyjno-terapeutyczne, wczesnego wspomaganie rozwoju, koła zainteresowań itp.)	placówki oświatowe, UM, PWD, PPP	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej na terenie Gminy	Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży, w tym rozwijanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego	Liczba dostępnych obiektów sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych	UM, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Zwiększenie oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy	Przeciwdziałanie podejmowaniu przez dzieci i młodzież zachowań ryzykownych	Liczba miejsc spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	UM, NGO, GKRPA, PWD, instytucje kultury, sportu i rekreacji, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

~ 80 ~

Cel strategiczny II. Włączenie społeczne seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im równego dostępu do odpowiednich dla ich potrzeb usług społecznych.				
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny I. Rozwój zintegrowanej polityki senioralnej oraz lokalnego systemu wsparcia osób z niepełnosprawnościami				
Inicjowanie działań mających na celu dostosowywanie infrastruktury gminnej (punktów handlowych, usługowych, kulturowych, sportowych itp.) oraz publicznych środków transportu do potrzeb osób o ograniczonej mobilności	Zwiększenie możliwości przemieszczania się osób o ograniczonej mobilności, po obiektach infrastruktury gminnej	Liczba obiektów infrastruktury gminnej dostosowanych do potrzeb osób o ograniczonej mobilności	UM, MGOPS, NGO	Budżet Gminy, PFRON, Fundusze Europejskie
Rozwijanie wolontariatu na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnością	Udzielanie wsparcia, w tym wsparcia emocjonalnego oraz dążenie do przełamywania barier społecznych	Liczba wolontariuszy Liczba osób objętych wolontariatem	MGOPS, UM, NGO, DPS, KS, placówki oświatowe	Budżet Gminy
Współpraca z sektorem pozarządowym w zakresie wsparcia seniorów oraz osób z niepełnosprawnością	Intensyfikacja działań mających na celu współpracę z NGO	Liczba działań podjętych we współpracy z organizacjami pozarządowymi	MGOPS, UM, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Inicjowanie i wdrażanie programów osłonowych na rzecz osób chorych, z niepełnosprawnością oraz seniorów	Aktywizacja i integracja osób z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez uczestnictwo w programach	Liczba uczestników programów	MGOPS, UM, DPS, NGO, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Zapewnienie profesjonalnego wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez realizację usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	Wsparcie samodzielnego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im specjalistycznej opieki	Liczba asystentów osobistych osoby z niepełnosprawnością Liczba osób objętych wsparciem asystentów	MGOPS, UM, NGO	Budżet Państwa
Podniesienie jakości i dostępności usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych	Poprawa jakości usług opiekuńczych i stopnia ich powszechności	Liczba beneficjentów usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych Liczba zrealizowanych godzin usług opiekuńczych	MGOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Zabezpieczenie pobytu mieszkańców Gminy w domach pomocy społecznej	Zapewnienie całodobowej opieki osobom tego wymagającym	Liczba mieszkańców przebywających w domach pomocy społecznej	MGOPS, UM, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie pomocy materialnej osobom z niepełnosprawnością i osobom starszym	Poprawa warunków bytowych seniorów oraz osób z niepełnosprawnością	Liczba osób objętych pomocą materialną	MGOPS	Budżet Gminy

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Odciążenie opiekunów faktycznych osób zależnych poprzez kontynuowanie realizacji programu „Opieka Wytchnieniowa”	Poprawa funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz wsparcie ich rodzin	Liczba osób uczestniczących w programie „Opieka Wytchnieniowa”	MGOPS, NGO	Budżet Państwa
Rozwój infrastruktury mieszkalnictwa wspomagane i treningowego w zasobach gminnych	Przygotowanie osób zależnych do samodzielnego życia oraz ich wsparcie w codziennym funkcjonowaniu	Liczba mieszkań wspomaganych/treningowych w Gminie Liczba osób skierowanych do mieszkań wspomaganych/treningowych	MGOPS, UM	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Rozwój lokalnej infrastruktury wsparcia całodobowego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym utrzymanie działalności DPS w Falmierowie	Zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną na terenie Gminy	Liczba placówek zapewniających całodobowe wsparcie dla osób z niepełnosprawnością intelektualną na terenie Gminy Liczba osób korzystających z całodobowego wsparcia	SP, DPS	Budżet Powiatu Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny II. Włączenie społeczne seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz podejmowanie działań na rzecz ich aktywizacji i integracji				
Promowanie pozytywnego wizerunku seniora i osoby z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej	Zmiana postaw i zachowań środowiska lokalnego wobec seniorów oraz osób z niepełnosprawnością	Liczba podjętych działań promujących	MGOPS, UM, NGO, DPS, KS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Realizacja akcji informacyjnych/ warsztatów w zakresie bezpieczeństwa osób starszych	Wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych	Liczba podjętych działań informacyjnych/ zrealizowanych warsztatów	MGOPS, UM, KP, SM	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Organizacja zajęć promujących zdrowy i aktywny tryb życia, mających na celu integrację społeczną, a także rozwijanie umiejętności seniorów i osób z niepełnosprawnościami	Poprawa dostępności do zajęć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnością Wzrost aktywności społecznej seniorów i osób z niepełnosprawnością	Liczba seniorów oraz osób z niepełnosprawnością uczestniczących w zajęciach	UM, MGOPS, NGO, KS, instytucje kultury, sportu i rekreacji	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Stworzenie warunków do integracji społecznej osób z niepełnosprawnością oraz seniorów poprzez realizację programów adresowanych do tych grup	Realizacja programów na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami	Liczba zrealizowanych programów Liczba uczestników	MGOPS, UM, KS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kontynuowanie działalności klubów seniora na terenie Gminy	Organizacja czasu wolnego osób starszych oraz ich integracja społeczna	Liczba funkcjonujących na terenie Gminy placówek dziennych dla seniorów Liczba uczestników	UM, MGOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Utworzenie na terenie Gminy placówki realizującej rehabilitację społeczno-zawodową dla osób z niepełnosprawnością (np. ŚDS, WTZ)	Wzrost poziomu samodzielności osób z niepełnosprawnością	Liczba placówek realizujących rehabilitację społeczno-zawodową Liczba uczestników placówek	UM, MGOPS, NGO	Budżet Gminy PFRON Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Włączenie komunikacyjne osób z niepełnosprawnościami i seniorów poprzez rozwój usług transportu wspomaganego	Zwiększenie samodzielności i aktywności społecznej seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami poprzez poprawę ich dostępu do usług publicznych i społecznych	Liczba osób korzystających z usług transportu wspomaganego Liczba zrealizowanych przewozów door-to-door miesięcznie	UM, MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa PFRON Fundusze Europejskie

Cel strategiczny III. Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny I. Zapewnienie odpowiedniej pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy domowej				
Pomoc rodzinom doznającym przemocy domowej w ramach procedury „Niebieskie Karty”	Spadek liczby rodzin uwikłanych w problem przemocy domowej	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” Liczba wszczętych procedur	ZI, MGOPS, GKRPA, KP, SM, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy
Zamieszczanie informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej na dostępnych stronach internetowych oraz kolportaż materiałów informacyjnych dotyczących form specjalistycznej pomocy możliwej do uzyskania w sytuacji wystąpienia przemocy domowej	Zwiększenie dostępu do informacji na temat pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba podjętych działań informacyjnych	OPS, UM, GKRPA, ZI, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowej, NGO	Budżet Gminy Budżet Powiatu
Organizowanie szkoleń dla pracowników instytucjonalnych w zakresie przepisów prawa regulujących problematykę przemocy domowej oraz procedury „Niebieskie Karty”	Poszerzenie i utrwalenie wiedzy pracowników instytucji pomocowych z zakresu realizacji procedury „Niebieskie Karty”	Liczba zrealizowanych szkoleń	MGOPS, GKRPA, ZI, KP, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kierowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych	Ograniczenie zjawiska przemocy domowej, poprzez resocjalizację osób stosujących przemoc domową	Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych	ZI	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udzielanie poradnictwa osobom i rodzinom doznającym problemu przemocy domowej	Objęcie osób i rodzin profesjonalnym wsparciem w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba udzielonych porad	MGOPS, ZI, GKRPA, PIK	Budżet Gminy Budżet Państwa
Monitorowanie i diagnozowanie zjawiska przemocy domowej	Dostosowanie oferty pomocowej do potrzeb mieszkańców i skali problemu	Liczba działań podjętych w celu diagnozy zjawiska przemocy domowej	MGOPS, GKRPA, ZI, KP, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy domowej	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej	Liczba osób korzystających ze schronienia z powodu doświadczania przemocy domowej	MGOPS, ZI, UM, PCPR	Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny II. Podniesienie poziomu świadomości społecznej w zakresie problemu przemocy domowej				
Edukacja lokalnej społeczności na temat form przemocy oraz zagrożeń wynikających z przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy	Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej w zakresie różnych form przemocy, a także wzrost wrażliwości mieszkańców na jej przejawy	Liczba zrealizowanych programów/warsztatów profilaktycznych	UM, MGOPS, KP, GKRPA, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach społecznych o tematyce przeciwdziałania przemocy domowej	Wzrost poziomu wiedzy mieszkańców na temat przemocy domowej, a także wzrost wrażliwości społeczności lokalne na jej przejawy	Liczba działań podjętych w ramach kampanii Liczba osób uczestniczących w kampanii	UM, MGOPS, GKRPA, ZI, KP, placówki oświatowe, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla rodziców w celu podnoszenia ich kompetencji wychowawczych oraz promowania metod wychowawczych bez użycia przemocy	Poszerzenie kompetencji wychowawczych, wzrost wiedzy rodziców na temat wychowania bez przemocy	Liczba rodziców uczestniczących w działaniach informacyjno-edukacyjnych Liczba zorganizowanych działań	GKRPA, KP, ZI, placówki oświatowe, PWD	Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel strategiczny IV. Profilaktyka oraz podejmowanie zintegrowanych działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.			
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące
Cel operacyjny I. Podejmowanie działań pomocowych względem osób uzależnionych i ich rodzin w celu ograniczenia negatywnych skutków uzależnień			
Kontynuowanie działalności samopomocowych grup wsparcia dla osób uzależnionych	Motywowanie oraz utrzymanie w abstynencji osoby uzależnione/nadmiernie pijące	Liczba uczestników samopomocowych grup wsparcia dla osób z problemem alkoholowym	NGO, GKRPA, UM Budżet Gminy Budżet Państwa
		Liczba funkcjonujących grup samopomocowych dla osób uzależnionych	
Zainicjowanie działań w celu utworzenia samopomocowej grupy wsparcia dla dorosłych dzieci alkoholików oraz osób współuzależnionych oraz kontynuowanie podejmowania dotychczasowych działań na rzecz tych grup	Zapewnienie wsparcia emocjonalnego oraz psychicznego rodzinom osób uzależnionych	Liczba funkcjonujących grup samopomocowych dla dorosłych dzieci alkoholików oraz osób współuzależnionych	NGO, MGOPS, GKRPA, UM Budżet Gminy Budżet Państwa
		Liczba uczestników grup	

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii w placówkach leczenia odwykowego typu stacjonarnego i ambulatoryjnego	Wzrost liczby osób podejmujących terapię w placówkach leczenia odwykowego	Liczba osób, wobec których podjęte zostały rozmowy motywujące	GKRPA, MGOPS	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
Kontynuowanie działalności Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego w celu przeciwdziałania problemowi uzależnień w Gminie	Zwiększenie pomocy dla osób i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym	Liczba funkcjonujących na terenie punktów konsultacyjnych Liczba osób korzystających z poradnictwa w Punkcie	Budżet Gminy Środki z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych GKRPA, UM	
Podjęmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu, kierowanie wniosków do biegłych celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia oraz kierowanie wniosków do sądu	Zwiększenie liczby osób kończących leczenie odwykowe	Liczba wniosków skierowanych do sądu Liczba wydanych opinii	GKRPA	Środki pochodzące z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny II. Działalność profilaktyczna w zakresie uzależnień, w tym uzależnień behawioralnych względem dzieci i młodzieży oraz ogółu społeczności lokalnej				
Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, rekomendowanych przez KCPU, ORE oraz IPiN związanych z tematyką uzależnień	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień. Rozwój psychospołeczny uczniów	Liczba uczestników rekomendowanych programów profilaktycznych	GKRPA, MGOPS, UM, NGO, placówki oświatowe	Środki z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy Budżet Państwa
		Liczba przeprowadzonych programów		
Dalsza realizacja warsztatów i innych form edukacji szkolnej, uwzględniających zagadnienia dotyczące uzależnień oraz pozalekcyjnych zajęć z elementami profilaktyki	Podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży w zakresie problemu uzależnień	Liczba uczestników warsztatów i innych form edukacyjnych	placówki oświatowe, PWD, UM, GKRPA, NGO	Środki z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Realizacja szkoleń dla właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych i sprzedawców dotyczących konsekwencji prawnych, moralnych i społecznych wynikających z nieodpowiedzialnej sprzedaży alkoholu	Spadek dostępności alkoholu dla dzieci i młodzieży Zwiększenie wieku inicjacji alkoholowej wśród dzieci i młodzieży	Liczba właścicieli punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz sprzedawców objętych szkoleniami	GKRPA	Środki z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy Budżet Państwa
Organizowanie imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia przy współpracy instytucjonalnej	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie wartości zdrowotnych oraz korzyści zdrowego stylu życia	Liczba zorganizowanych imprez, festynów, konkursów, wydarzeń propagujących zdrowy styl życia	GKRPA, MGOPS, UM, NGO, instytucje kultury, sportu i rekreacji, placówki oświatowe	Środki z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizowanie działań profilaktycznych wśród mieszkańców mających na celu uświadomienie negatywnych konsekwencji spożywania alkoholu, sięgania po inne substancje psychoaktywne, a także nadmiernego korzystania z urządzeń elektronicznych i Internetu	Ograniczanie negatywnych skutków uzależnień	Liczba zorganizowanych działań profilaktycznych Liczba uczestników	GKRPA, MGOPS, UM, KP, SM, NGO	Środki z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Kreowanie polityki antyalkoholowej w Gminie, np. poprzez ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu, zmniejszenie liczby punktów sprzedaży napojów alkoholowych		Liczba dorosłych mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży alkoholu	UM, GKRPA	Budżet Gminy
	Ograniczenie fizycznej dostępności alkoholu			
		Liczba punktów sprzedaży alkoholu		
Zapewnienie członkom GKRPA oraz przedstawicielom innych grup zawodowych (m.in. pedagogom, pracownikom socjalnym, asystentom rodziny, funkcjonariuszom Policji) możliwości uczestnictwa w szkoleniach i innych formach podnoszenia kompetencji zawodowych z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	Wzrost wiedzy specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień, zwiększenie skuteczności oddziaływań profilaktycznych	Liczba szkoleń/innych form podnoszenia kompetencji zawodowych Liczba uczestników szkoleń/innych form podnoszenia kompetencji zawodowych	UM, GKRPA, MGOPS, KP, SM, ZI, placówki oświatowe	Środki z opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Budżet Gminy Budżet Państwa

Cel strategiczny V. Promowanie zdrowia psychicznego i rozwój lokalnej sieci wsparcia w tym zakresie.			
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące
Cel strategiczny I. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego wsparcia dla osób w kryzysach psychicznych oraz promowanie wiedzy i postaw sprzyjających dbaniu o zdrowie psychiczne			
Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Poprawa funkcjonowania osób chorujących psychicznie w środowisku rodzinnym i społecznym	Liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Budżet Gminy Budżet Państwa
Prowadzenie działań informacyjno-educacyjnych o dostępnych formach pomocy dla osób mających problemy w zakresie zdrowia psychicznego	Zwiększenie liczby mieszkańców zgłaszających się po pomoc w przypadku problemów w zakresie zdrowia psychicznego	Liczba przeprowadzonych działań Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia	MGOPS, UM, NGO, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Wczesna profilaktyka szkolna dotycząca kwestii zdrowia psychicznego – prowadzenie programów profilaktycznych dotyczących zdrowia psychicznego	Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży zmagających się z problemami zdrowia psychicznego	Liczba przeprowadzonych programów/warsztatów Liczba uczestników	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Zapewnienie bezpłatnego wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego mieszkańcom Gminy, również tym nieobjętym systemem pomocy społecznej	Podniesienie poziomu dobrostanu psychicznego mieszkańców	Liczba osób objętych bezpłatnym wsparciem psychologicznym Liczba miejsc świadczących bezpłatne wsparcie psychologiczne	UM, MGOPS, GKRPA, PIK, NGO, placówki ochrony zdrowia	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Zapewnienie dostępu do wsparcia psychologicznego w szkołach funkcjonujących na terenie Gminy	Zapewnienie wsparcia dzieciom i młodzieży borykającym się z problemami natury psychicznej	Liczba placówek oświatowych zapewniających dostęp do wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe, UM	Budżet Gminy
Kształtowanie wrażliwych postaw społecznych w stosunku do osób zmagających się z problemami natury psychicznej	Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego i dyskryminacji osób zmagających się z problemami psychicznymi	Liczba przeprowadzonych kampanii społecznych/akcji profilaktycznych lub innych form	UM, MGOPS, GKRPA, ZI, NGO, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Powiatu Budżet Państwa

Cel strategiczny VI. Podejmowanie działań w celu ograniczenia zjawiska bezrobocia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.			
Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące Źródła finansowania
Cel operacyjny I. Promocja zatrudnienia oraz aktywizacja osób bezrobotnych w celu zwiększenia ich szans na lokalnym rynku pracy			
Stała współpraca z PUP w zakresie poradnictwa zawodowego oraz organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych i zwiększających szanse na podjęcie zatrudnienia	Liczba przeprowadzonych sesji poradnictwa zawodowego/liczba zorganizowanych szkoleń		Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
	Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w Gminie		PUP, UM, MGOPS
		Liczba uczestników w/w działań	
Współpraca z PUP w zakresie: organizowania prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych	Wzrost liczby bezrobotnych mieszkańców Gminy biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych i pracach społecznie użytecznych	Liczba osób biorących udział w pracach interwencyjnych, robotach publicznych oraz pracach społecznie użytecznych	Budżet Gminy Budżet Państwa
	Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	Liczba podjętych działań informacyjnych	MGOPS, PUP, UM Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Korzystanie w pracy socjalnej z kontraktów socjalnych służących aktywizacji zawodowej i zwiększeniu szans na podjęcie zatrudnienia, szczególnie osób długotrwale bezrobotnych	Zwiększenie liczby kontraktów socjalnych w aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych	Liczba beneficjentów pomocy społecznej, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne	MGOPS	Budżet Gminy
Prowadzenie doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży	Odpowiedni wybór ścieżki kształcenia i kariery przez dzieci i młodzież	Liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego	placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Realizacja zadań w zakresie dożywiania, zapewnienia ubioru i zaspokajania innych podstawowych potrzeb, również przy współpracy z Pilskim Bankiem Żywności	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych mieszkańców zmagających się z trudną sytuacją materialną	Liczba osób objętych pomocą w formie dożywiania. Liczba osób, którym zapewniono ubranie, środki higieniczne, paczki żywnościowe itp.	MGOPS, UM, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Cel operacyjny II. Podejmowanie działań na rzecz włączenia społecznego osób dotkniętych ubóstwem oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym				
Zapewnienie dostępu do świadczeń pomocy społecznej w celu umożliwienia zaspokojenia przez osoby i rodziny podstawowych potrzeb bytowych	Zaspokojenie potrzeb bytowych mieszkańców Gminy	Liczba osób/rodzin objętych pomocą materialną	MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych lub zagrożonych problemem ubóstwa	Zniwelowanie nierówności edukacyjnych dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych ubóstwem	Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniami mającymi na celu wyrównywanie szans edukacyjnych (zajęcia dodatkowe, wyrównawcze, pomoc w nauce)	placówki oświatowe, PWD, UM, MGOPS	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie
Wsparcie finansowe uczniów poprzez udzielanie stypendiów i zasiłków szkolnych	Poprawa funkcjonowania dzieci z rodzin o ograniczonych środkach materialnych	Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	UM, MGOPS, placówki oświatowe	Budżet Gminy Budżet Państwa
Realizacja zadania własnego gminy, w zakresie udzielania schronienia osobom w kryzysie bezdomności	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalnych osobom z problemem bezdomności	Liczba osób bezdomnych korzystających ze schronienia	MGOPS, UM, NGO	Budżet Gminy Budżet Państwa

Działania przewidziane do realizacji	Rezultaty	Wskaźniki realizacji działań	Podmioty odpowiedzialne i współpracujące	Źródła finansowania
Inicjowanie utworzenia na terenie Gminy placówki skierowanej dla osób w kryzysie bezdomności (np. schronisko, ogrzewalnia, noclegownia)	Zapewnienie bezpieczeństwa i podstawowych warunków życiowych osobom bezdomnym, szczególnie w sezonie jesienno-zimowym.	Liczba funkcjonujących placówek/miejsc dla osób bezdomnych na terenie Gminy Liczba osób objętych wsparciem w/w placówek/miejsc	UM, MGOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Powiatu Budżet Państwa
Podjęcie działań w celu utworzenia Klubu Integracji Społecznej lub Centrum Integracji Społecznej na terenie Gminy	Zwiększenie poziomu samodzielności i sprawczości osób wykluczonych społecznie	Liczba funkcjonujących CIS/KIS na terenie Gminy Liczba uczestników CIS/KIS	UM, MGOPS, NGO	Budżet Gminy Budżet Powiatu Budżet Państwa
Rozszerzenie dostępności i częstotliwości lokalnego transportu publicznego	Poprawa dostępności komunikacyjnej, szczególnie w przypadku mniejszych miejscowości	Liczba dodatkowych kursów Liczba miejscowości objętych rozszerzonymi połączeniami	UM, lokalni przewoźnicy	Budżet Gminy Budżet Państwa Fundusze Europejskie

Ramy finansowe Strategii

Potrzeba określenia ram finansowych Strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika z treści art. 16b. ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.). Jednym z warunków realizacji wskazanych celów w Strategii jest jej finansowanie.

Podstawowym źródłem finansowania powyższej Strategii będą środki pochodzące z budżetu Gminy Wyrzysk. Zaplanowane zadania w niniejszej Strategii będą finansowane także przez:

- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- Fundusz Solidarnościowy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe,
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

Ramy finansowe Strategii uzależnione są od możliwości finansowych Gminy. Realizacja poszczególnych celów i zadań wymienionych w Strategii uzależniona będzie od środków posiadanych przez Gminę oraz pozyskanych ze źródeł zewnętrznych.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2023-2024, która została opracowana na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej.

W prognozie na lata 2026-2036 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku przewidywaną na podstawie danych pochodzących z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej dla gminy Wyrzysk za 2024 rok.

Tabela 23. Ramy finansowe Strategii

Rok	Ochrona zdrowia (dział 851)	Pomoc społeczna (dział 852)	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (dział 853)	Edukacyjna opieka wychowawcza (dział 854)	Rodzina (dział 855)	OGÓŁEM
2023	428 701	5 033 614	22 493	66 585	8 300 930	13 852 323
2024	294 242	6 434 368	1 039 732	47 492	10 363 144	18 178 978
2025 ¹²	269 650	7 474 199	1 599 167	60 000	11 020 100	20 423 116
Prognoza						
2026	276 391	7 661 054	1 639 146	61 500	11 295 603	20 933 694
2027	283 301	7 852 580	1 680 125	63 038	11 577 993	21 457 036
2028	290 384	8 048 895	1 722 128	64 613	11 867 442	21 993 462
2029	297 643	8 250 117	1 765 181	66 229	12 164 128	22 543 299
2030	305 084	8 456 370	1 809 311	67 884	12 468 232	23 106 881
2031	312 711	8 667 779	1 854 543	69 582	12 779 937	23 684 553
2032	320 529	8 884 474	1 900 907	71 321	13 099 436	24 276 667
2033	328 542	9 106 586	1 948 430	73 104	13 426 922	24 883 584
2034	336 756	9 334 250	1 997 140	74 932	13 762 595	25 505 673
2035	345 175	9 567 607	2 047 069	76 805	14 106 660	26 143 315
2036	353 804	9 806 797	2 098 246	78 725	14 459 326	26 796 898

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok

¹² Wartość za rok 2025 pochodzi z prognozy zamieszczonej w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej za 2024 rok dla gminy Wyrzysk

System wdrażania Strategii

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 to wprowadzenie w życie zintegrowanego modelu polityki społecznej. Z uwagi na fakt, że opracowana Strategia jest dokumentem długookresowym i zawiera podstawowe cele perspektywiczne, musi być poddana okresowej weryfikacji, a także niezbędnym zmianom.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 zawiera zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich instytucji publicznych oraz niepublicznych, które działają na polu polityki społecznej w Gminie. Zasada partnerstwa i współpracy jest jednym z fundamentalnych elementów polityki strukturalnej Unii Europejskiej. Jednak wdrażanie Strategii, zawierającej zadania będące w kompetencjach wielu lokalnych i ponadlokalnych instytucji, organizacji i środowisk, wymaga ścisłej koordynacji, a także współpracy pomiędzy zainteresowanymi stronami. Stąd też efektywność realizacji zadań wyodrębnionych w Strategii, w dużej mierze zależała będzie od instytucji zarządzającej jej wdrażaniem – Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 obejmować będzie cztery etapy, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 24. Harmonogram wdrażania Strategii

Etap	Wyszczególnienie	Termin realizacji
Etap I	Podjęcie uchwały przez Radę Miejską w Wyrzysku o przyjęciu do realizacji „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036”	IV kwartał 2025 r.
Etap II	Koordinacja realizacji działań objętych Strategią	I kwartał 2026 r. – IV kwartał 2036 r.
Etap III	Monitoring	w I kwartale każdego roku w okresie od 2027 r. do 2037 r.
Etap IV	Ewaluacja Strategii	I kwartał 2037 r.

Źródło: Opracowanie własne

System aktualizacji Strategii

Strategia ze względu na podleganie procesowi ewaluacji, pozostaje dokumentem dynamicznym i elastycznym. Wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Należy jednak pamiętać, że zmiany te nie powinny dotyczyć zasadniczych kierunków Strategii. Przeglądy strategiczne powinny być realizowane cyklicznie. Najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w dokumencie Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, który towarzyszył tworzeniu Strategii. MGOPS przy wyborze zadań do realizacji będzie brał pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych, jak również zmieniające się czynniki środowiska zewnętrznego oraz możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego podczas aktualizacji dokumentu Strategii, MGOPS powinien uwzględniać nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk, ale również nowe, nieujęte w niej zadania, których w obecnym czasie uczestnicy nie byli w stanie przewidzieć. Bezpośrednim koordynatorem jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrzysku.

Monitoring i ewaluacja

Proces monitoringu Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą między innymi przedstawione poniżej wskaźniki monitoringowe. Do oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników obszarach, służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów czasu). Dane do monitoringu pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, KP, PUP, ze sprawozdań MGOPS, GKRPA, ZI, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Informacja nt. realizacji Strategii przygotowywana będzie przez MGOPS i zawarta w corocznie składanych sprawozdaniach z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku.

Końcowa ewaluacja (ex-post) posłuży samorządowi gminy Wyrzysk do oceny realnej sytuacji i stanu rozwiązywania problemów społecznych w Gminie, a także będzie narzędziem pomagającym w podejmowaniu właściwych decyzji dotyczących kształtu polityki i pomocy społecznej w kolejnych latach. W ramach końcowej ewaluacji Strategii zostanie przygotowany raport ukazujący kumulatywne osiągnięcie założonych celów strategicznych. Końcowa ewaluacja Strategii pozwoli ocenić w jakim stopniu założone wartości w zestawieniu kumulatywnym, kilkuletnim zostały zrealizowane oraz ukaże realne nakłady finansowe, a w efekcie końcowym pozwoli odpowiedzieć na pytanie, czy założone kierunki działań były odpowiednio zaplanowane.

Wskaźniki monitoringowe, czyli policzalne zmienne podlegające obserwacji i ocenie, określone zostały w oparciu o przewidywane rezultaty zadań, a także przewidywane dane, zaplanowane do osiągnięcia w całym okresie realizacji działań. Zostały one szczegółowo przedstawione w oparciu o aktualny stan faktyczny. Zarówno monitoring, jak i ewaluacja prowadzone będą między innymi w oparciu o niżej przedstawione wskaźniki monitoringowe. Katalog wskaźników może być uzupełniany bądź modyfikowany w zależności od dostępnych źródeł informacji i zasobów. Wartości bazowe oznaczają dane dla roku 2024, natomiast wartości docelowe wskazują oczekiwany rezultat w ostatnim roku obowiązywania dokumentu, tj. w 2036 roku.

Tabela 25. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych

Lp.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwany rezultat
1.	Wzmacnianie roli rodzin poprzez aktywne działania na ich rzecz oraz wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	45	stabilizacja/spadek
		Liczba asystentów rodziny	3	stabilizacja
		Liczba publicznych żłobków/klubów dziecięcych	0	wzrost
		Liczba placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. w formie świetlic środowiskowych)	1	wzrost
		Liczba dzieci z terenu Gminy przebywających w pieczy zastępczej	47	spadek

2.	Włączenie społeczne seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz zapewnienie im równego dostępu do odpowiednich dla ich potrzeb usług społecznych	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych	47	stabilizacja/ wzrost
		Liczba mieszkań wspomaganych/treningowych na terenie Gminy	1	wzrost
		Liczba placówek realizujących rehabilitację społeczno-zawodową dla osób z niepełnosprawnością w Gminie	0	wzrost
		Liczba osób objętych wsparciem asystentów osobistych osoby z niepełnosprawnościami	0	wzrost
		Liczba rodzin korzystających z opieki wytchnieniowej w formie dziennej	14	wzrost
		Liczba osób w DPS, za których Gmina ponosi odpłatność	28	stabilizacja/ wzrost
		Liczba placówek całodobowej opieki dla osób z niepełnosprawnością intelektualną na terenie Gminy	1	stabilizacja/ wzrost
		Liczba dziennych placówek aktywizacji dla seniorów (np. klub seniora, uniwersytet trzeciego wieku)	2	stabilizacja/ wzrost
3.	Rozwój lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej	Liczba funkcjonujących grup diagnostyczno-pomocowych w roku	28	stabilizacja
		Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	37	stabilizacja/ spadek
		Liczba osób/miejsc, gdzie udzielane jest wsparcie specjalistyczne i poradnictwo osobom uwikłanym w problem przemocy domowej (MGOPS, PIK)	2	stabilizacja/ wzrost

		Liczba osób stosujących przemoc skierowanych do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych	4	wzrost
		Liczba osób stosujących przemoc, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny	1	wzrost
		Liczba osób objętych pomocą w ramach procedury „Niebieskie Karty”	37	stabilizacja/ spadek
4.	Profilaktyka oraz podejmowanie zintegrowanych działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin	Liczba punktów informacyjno-konsultacyjnych dla osób uzależnionych i ich rodzin	1	stabilizacja
		Liczba grup samopomocowych dla osób uzależnionych (AA)	2	stabilizacja
		Liczba zrealizowanych programów profilaktycznych, objętych Systemem Rekomendacji Programów Profilaktycznych i Promocji Zdrowia Psychicznego	0	wzrost
		Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych, które poddane zostały kontroli ze strony GKRPA	10	wzrost
		Liczba dorosłych mieszkańców przypadających na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w Gminie	257	wzrost
5.	Promowanie zdrowia psychicznego i rozwój lokalnej sieci wsparcia w tym zakresie	Liczba beneficjentów specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	wzrost
		Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia psychologa zatrudnionego w MGOPS	96	wzrost

6.	Podejmowanie działań w celu ograniczenia zjawiska bezrobocia oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	Udział długotrwale bezrobotnych mieszkańców w ogóle zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy [%]	41,6	spadek
		Udział bezrobotnych mieszkańców w wieku poniżej 30 lat, w ogóle zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy [%]	32,0	spadek
		Liczba osób bezdomnych, za których pobyt w schroniskach Gmina poniosła odpłatność	13	stabilizacja/ wzrost
		Liczba funkcjonujących na terenie Gminy miejsc schronienia dla osób bezdomnych	0	wzrost
		Liczba funkcjonujących na terenie gminy CIS/KIS	0	wzrost
		Liczba uczniów, którym przyznano pomoc materialną o charakterze socjalnym	32	wzrost

Źródło: opracowanie własne

Podsumowanie – prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026-2036 stanowi kontynuację istniejącego systemu wsparcia i tworzy możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Jej założenia są dostosowane do zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów i potrzeb społecznych i przewidują planowane sposoby ich zaspokajania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia zakłada rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia w zakresie pomocy społecznej, a także szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w jej obszarze. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk, zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych. Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnymi od możliwości finansowych Gminy. Będzie ona podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców gminy Wyrzysk i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym. Przyjmuje się w niniejszym dokumencie, że osiągnięcie zamierzonego rezultatu będzie możliwe dzięki:

- podejmowaniu działań wspierających rozwój przedsiębiorczości mieszkańców oraz ścisłej korelacji tych działań z potrzebą zapewnienia osobom pracującym warunków do wychowywania dzieci,
- dostosowaniu oferty usług do potrzeb starzejącego się społeczeństwa – działania będą ukierunkowane na wspieranie rozwoju rynku usług dla seniorów, ale również na ich wszechstronną aktywizację,
- podniesieniu kapitału społecznego poprzez wzmacnianie potencjału istniejących i nowopowstających organizacji pozarządowych i podmiotów pożytku publicznego, które swoją działalnością wspierają społeczeństwo,
- wspieraniu działań prospołecznych, wolontariackich i samopomocowych oraz rozwijaniu umiejętności współpracy,
- promowaniu i rozwijaniu inicjatyw z zakresu ekonomii społecznej,
- doskonaleniu dialogu społecznego poprzez badanie opinii i potrzeb lokalnych, propagowaniu działań profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży,
- zwiększeniu dostępu do informacji o działaniach w zakresie szeroko rozumianej polityki społecznej oraz wsparciu rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami, chorych i starszych,
- interdyscyplinarnej i wielosektorowej współpracy z instytucjami i organizacjami mającymi wpływ na budowanie kolejnych narzędzi na rzecz zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Gminy.

Zgodnie z celami strategicznymi głównym założeniem niniejszego dokumentu, jego realizacja powinna przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców gminy Wyrzysk, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Gminy, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

BIBLIOGRAFIA

1. Bendyk E., Buras P., Polska wobec wojny, Polska w świecie po wojnie Zadania na nowy czas, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, 2022.
2. Kinney J., Leaton G., Zrozumieć alkohol, Warszawa 1996 r.
3. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej.
4. Kwaśniewski J., Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych, [w:] Badania problemów społecznych 2, pod red. J. Kwaśniewskiego, Prace Katedry Socjologii Norm, Dewiacji i Kontroli Społecznej IPSIR UW, T. VIII, Warszawa 2006.
5. Ocena Zasobów Pomocy Społecznej dla gminy Wyrzysk za 2022, 2023 i 2024 rok.
6. Pieprzny S., Powiat i Gmina w systemie bezpieczeństwa lokalnego – możliwości i ograniczenia w: Studia Iuridica LXXXV, Instytut Nauk Prawnych, Uniwersytet Rzeszowski, 2020.
7. Raport o stanie Gminy Wyrzysk za rok 2022, 2023 i 2024.
8. Sprawozdania Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku z działalności Ośrodka za 2022, 2023 i 2024 rok oraz potrzeb w zakresie pomocy społecznej.
9. Sprawozdanie z działalności samorządów gminnych w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień KCPU-G1 za 2022, 2023 i 2024 rok.
10. Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 za 2022, 2023 i 2024 rok.
11. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.).
12. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1676).

Źródła internetowe:

1. <https://bdl.stat.gov.pl/>
2. <https://mapa.wyniki.edu.pl/>
3. <https://www.psychiatriapolska.pl/>

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Wyrzysk na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego	14
Rysunek 2. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na terenie gminy Wyrzysk według poszczególnych klas wielkości (stan na koniec 2024 roku)	19
Rysunek 3. Elementy procesu planowania strategicznego	74
Rysunek 4. Wizja i misja Strategii	75

Spis tabel

Tabela 1. Etapy opracowania Strategii	9
Tabela 2. Przyrost naturalny na 1 000 ludności w gminie Wyrzysk w porównaniu do powiatu pilskiego, województwa wielkopolskiego i kraju na przestrzeni lat 2022-2024	16
Tabela 3. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w latach 2022-2024 (w procentach)	16
Tabela 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ogólnej liczbie ludności w gminie Wyrzysk, powiecie pilskim, województwie wielkopolskim i kraju w 2024 roku (w procentach)	17
Tabela 5. Liczba osób uczęszczających do publicznych przedszkoli oraz szkół podstawowych na terenie gminy Wyrzysk w latach 2022-2024	21
Tabela 6. Dane statystyczne dotyczące podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Wyrzysk w porównaniu do powiatu pilskiego w 2024 roku	26
Tabela 7. Ogólna liczba podmiotów gospodarki narodowej, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminie Wyrzysk na przestrzeni lat 2022-2024	29
Tabela 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć na podstawie liczby przyznanych świadczeń w latach 2022-2024	32
Tabela 9. Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych w latach 2022-2024	32
Tabela 10. Liczba osób długotrwale pobierających świadczenie w podziale na płeć w latach 2022-2024	32

Tabela 11. Liczba dzieci z terenu gminy Wyrzysk przebywających w pieczy zastępczej oraz kwota odpłatności MGOPS poniesiona na wydatki z tym związane za lata 2022-2024 [w złotych]	38
Tabela 12. Liczba i kwota przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych ogółem na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]	42
Tabela 13. Liczba oraz kwota przyznanych specjalnych zasiłków opiekuńczych na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]	42
Tabela 14. Działania GKRPA w gminie Wyrzysk w latach 2022-2024	50
Tabela 15. Liczba osób, którym udzielono porad w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w latach 2022-2024	51
Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące funkcjonujących grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024	57
Tabela 17. Dane dotyczące pobytu mieszkańców gminy Wyrzysk w domach pomocy społecznej na przestrzeni lat 2022-2024	64
Tabela 18. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Wyrzysk w podziale na wiek oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w latach 2022-2024	67
Tabela 19. Liczba długotrwale bezrobotnych mieszkańców gminy Wyrzysk oraz ich udział w ogólnej liczbie zarejestrowanych w PUP mieszkańców Gminy w porównaniu do powiatu pilskiego na przestrzeni lat 2022-2024	67
Tabela 20. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały, okresowy i celowy oraz kwota świadczeń na przestrzeni lat 2022-2024	70
Tabela 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia niepieniężnego i pieniężnego przyznanego w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2022-2024	70
Tabela 22. Liczba osób bezdomnych, za których schronienie Gmina poniosła odpłatność oraz kwota przeznaczona na ten cel na przestrzeni lat 2022-2024	72
Tabela 23. Ramy finansowe Strategii	101
Tabela 24. Harmonogram wdrażania Strategii	102
Tabela 25. Wskaźniki monitoringowe służące do oceny stopnia realizacji celów strategicznych	104

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Wyrzysk z podziałem na płeć w latach 2022-2024	15
Wykres 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie pilskim, województwie wielkopolskim oraz Polsce w latach 2022-2024 (stan na koniec roku, w procentach).....	18
Wykres 3. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON oraz osoby fizyczne prowadzące działalność na terenie gminy Wyrzysk w latach 2022-2024.....	18
Wykres 4. Liczba mieszkań przypadających na 1 000 mieszkańców w gminie Wyrzysk na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2022-2024	20
Wykres 5. Współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego na terenie gminy Wyrzysk, powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego na przestrzeni lat 2022-2024 (w procentach)	22
Wykres 6. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty uczniów z terenu gminy Wyrzysk, powiatu pilskiego oraz województwa wielkopolskiego w 2024 roku (w procentach).....	22
Wykres 7. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności w gminie Wyrzysk, powiecie pilskim oraz województwie wielkopolskim w latach 2022-2024.....	25
Wykres 8. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 000 mieszkańców w gminie Wyrzysk, powiecie pilskim i województwie wielkopolskim na przestrzeni lat 2022-2024.....	30
Wykres 9. Liczba rodzin i osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej (finansowej i niefinansowej) w gminie Wyrzysk w latach 2022-2024	31
Wykres 10. Powody korzystania z pomocy społecznej na terenie gminy Wyrzysk w 2024 roku	33
Wykres 11. Rodziny, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2022-2024	36
Wykres 12. Asystenci rodziny oraz liczba rodzin objętych ich wsparciem na przestrzeni lat 2022-2024	37
Wykres 13. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami na przestrzeni lat 2022-2024.....	37
Wykres 14. Liczba osób i rodzin, którym przyznano świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz poniesiona na ten cel kwota na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]	38
Wykres 15. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu niepełnosprawności w latach 2022-2024	41

Wykres 16. Liczba świadczeniobiorców specjalistycznych usług opiekuńczych oraz koszty na ich realizację na przestrzeni lat 2022-2024 [w złotych]	43
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu i narkomanii na przestrzeni lat 2022-2024	49
Wykres 18. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wyrzysk na przestrzeni lat 2022-2024.....	53
Wykres 19. Liczba dorosłych mieszkańców przypadająca na 1 punkt sprzedaży napojów alkoholowych w gminie Wyrzysk w latach 2022-2024	54
Wykres 20. Liczba procedur „Niebieskie Karty” realizowanych w gminie Wyrzysk na przestrzeni lat 2022-2024	58
Wykres 21. Zestawienie udziału mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w gminie Wyrzysk na przestrzeni lat 2022-2024	61
Wykres 22. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej w podziale na płeć w latach 2022-2024	62
Wykres 23. Liczba świadczeń zasiłku pielęgnacyjnego dla osób, które ukończyły 75 lat w latach 2022-2024	63
Wykres 24. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezrobocia w latach 2022-2024.....	65
Wykres 25. Mieszkańcy gminy Wyrzysk zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy z podziałem na płeć na przestrzeni lat 2022-2024.....	66
Wykres 26. Liczba rodzin, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa w latach 2022-2024	69
Wykres 27. Liczba osób, którym została udzielona pomoc i wsparcie z powodu bezdomności w latach 2022-2024.....	72

Uzasadnienie do uchwały nr
Rady Miejskiej w Wyrzysku
z dnia r.

**w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy
Wyrzysk na lata 2026 - 2036**

Obowiązek podjęcia uchwały wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, zgodnie z którym: „Do zadań gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Wyrzysk na lata 2026 – 2036, stanowi kompleksowy dokument wskazujący priorytety, cele oraz kierunki niezbędnych działań, jakie powinny zostać podjęte przez władze lokalne oraz instytucje i organizacje działające w obszarze pomocy i integracji społecznej dla niwelowania występowania problemów społecznych, a tym samym zapobiegania występowania zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne.

Zatwierdzona Strategia stanowi podstawę do aplikowania o środki finansowe na realizację projektów i programów systemowych i konkursowych współfinansowanych ze środków unijnych, a także programów konkursowych ogłaszanych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej.

Dotychczasowa Strategia obowiązuje do 31 grudnia 2025r. stąd uchwała przyjmująca nową Strategię wejdzie w życie od 1 stycznia 2026r.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest uzasadnione.